NATIONAL LIBRARY

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
WEDNESDAY, DECEMBER 3, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

84. N-RS. TRESDIENA, 1969. GADA 3. DECEMBRIS. 19. GADS
SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Kanada izšķīrusies par V. Hazneru

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Visās valstīs, kurās darbojas DV organizācija, šogad notika organizācijas priekšnieka vēlēšanas. Līdzšinējais priekšnieks Vilis Janums, kas DV organizāciju vadījis kopš tās dibināšanas, šogad vairs nekandidēja, un viņa aizstāšanai par kandidātiem bija nominēti J. Frišvalds Anglijā un V. Hazners ASV. Kanadā vēlēšanas jau beigušās, un, kā 23. novembra zemes valdes sēdē ziņoja sekretārs E. Jaunzars, par V. Hazneru nodota 461 balss, bet par J. Frišvaldu 118, no 1248 organizācijas biedriem Kanadā vēlēšanās piedaloties 597 jeb 47,8%. Reizē ar DV organizācijas priekšnieka vēlēšanām notika arī globālās vanadžu priekšnieces vēlēšanas, uz šo amatu kandidējot vienīgi līdzšinējai M. Ķeņģei. Par viņu nodotas 169 balsis, 1 pret un 4 atturējušās. Vanadžu priekšnieces vēlēšanās piedalījās tikai vanadzes, ar 48,6%, nedaudz pārsniedzot piedalīšanos kopīgajās organizācijas priekšnieka vēlēšanās. Kanadas apjomā aktīvākās izrādījušās tieši mazākās nodaļas. Tā DV Sadberijas nodaļā no 33 biedriem vēlēšanās piedalījušies 90,9%, DV Norandas nodaļā no 15 biedriem 86,7%, bet DV Druvas nodaļā no 17 biedriem 82,4%. Turpretim lielajā DV Toronto nodaļā no 320 biedriem piedalījās 56,3%, DV Hamiltonas nodaļā no 153 biedriem 37,9% un DV Londonas nodaļā no 123 biedriem 44,7%.

Zemes valdes sēdes ievadījumā pr-dis E. Krūka aicināja ar klusuma brīdi godināt nule traģiskā nāvē mirušo DV Bramptonas nodaļas valdes priekšsēdi J. Uļuku. Sakarā ar DV centrālās valdes aicinājumu godināja arī Lāčplēša kara ordeņa kavalierus, Latvijas brīvības cīnītājus un varoņus.

Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne ziņoja, ka sakarā ar prof. Dr. E. Dunsdorfa aicinājumu piesūtīt trimdas latviešu izdevumus, viņam nosūtīts arī Kanadas vanadžu biļetens. Tagad saņemtā atbildes vēstulē E. Dunsdorfs izteicis vēlēšanos šo biļetenu turpmāk saņemt regulāri. Vanadžu valde uz Vietnamu latviešu izcelsmes karavīriem nosūtījusi DV mēnešraksta 10 eksemplārus, saņemot pateicības vēstules. Ziemsvētkiem zināmajiem latviešu tautības karavīriem nosūtīs dāvanu saiņus. Vietnamas bāriņu aprūpei savukārt nosūtīti trīs saiņi ar drēbēm, bet trīs vēl gatavo Toronto vanadžu kopa.

Aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps informēja, ka nodaļām jau izsūtīti aicinājumi Ziemsvētku aprūpes līdzekļu vākšanas akcijai. Šogad tā vairs nav apvienota ar parasto Ziemsvētku kartīšu piesūtīšanu, bet interesenti kartītes var saņemt uz pieprasījumu. Līdzekļu vākšanas akcija beigsies 15. janvārī, un nodaļas vietējās aprūpes vajadzībām varēs paturēt līdz 25% no savāktās summas.

Sporta daļas vadītājs un biedrzinis A. Taube ziņoja, ka šaušanas sekcijas vadītājs N. Ozoliņš ierosinājis apbalvot ar DV sporta medaļām trīs labākos šāvējus Kanadā. Valde ierosinājumam principā piekrita, bet lūgs vārdisku sarakstu un tuvāku informāciju par apbalvojamo panākumiem. A. Taube vēl informēja, ka iekārtots Kanadas DV mirušo biedru piemiņas albums, kurā ierakstus veicis A Ancāns. K. Bencons informēja, ka piedalījies DV Bramptonas un Druvas nodaļu gadasvētkos.

Jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols paskaidroja, ka saziņā ar jaunatnes referenti T. Krūku noorganizēts šāgada otrs DV jaunatnes salidojums, kas notiks 28. un 29. decembrī tai pašā vietā, kur pirmais. Nodaļas aicinātas to atbalstīt un pieteikt jauniešus E. Ozolam vai T. Krūkai. Pārrunājot jaunatnes jautājumus, valde vienojās atbalstīt Toronto latviešu jaunatnes pulciņa Staburags izdoto žurnālu, ievietojot tajā sludinājumus.

Ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš ierosināja tulkojumā izdot vācu autora Šteinera grāmatu par dažādo tautību leģionu cīņām otrā pasaules karā. Ap-rakstā par Latviešu leģionu ir vairāki līdz šim nepublicēti vēsturiski fakti, tāpat bagātīga informācija. Valde vienojās ierosinājumu izlemt pēc kultūras daļas atsauksmes saņemšanas.

Valdes pr-dis E. Krūka vēl ziņoja, ka saņemtas pateicības vēstules no Ērikas Valteres par ielūgumu kā goda viešņai piedalīties DV globālajās dienās 1971. gadā Toronto, no Latviešu kara veterānu strēlnieku biedrības Kanadā par piešķirto materiālo atbalstu un no ACEN pr-ža A. Bērziņa par apsveikumu viņa 70 mūža gados.

DV Montrealas nodaļas priekšsēža vietnieks P. Agrums īpašā iesniegumā interesējies par zemes valdes ieskatiem attieksmē uz nodaļas uzsākto ēkas būvi tās lauku īpašumā Ezerkalnos. Valde principā atzina, ka nodaļa var rīkoties biedru gada sapulces lēmumu robežās, ja spēj ieceri īstenot ar saviem līdzekļiem, bez aizņēmumiem, taču organizācijas statūti nosaka, ka neviena nodaļa nedrīkst pirkt vai nomāt nekustamu īpašumu bez zemes valdes piekrišanas. Paziņojot nodaļai šo zemes valdes viedokli, lūgs to iesniegt plānotās ēkas būvprojektu un izmaksas aprēķinus.

Kasieris R. Britāls informēja, ka no bēru fonda izmaksāti 300 dol. mirušā J. Uļuka piederīgajiem. Valde organizācijas BATUN atbalstam piešķīra 25 dol., bet Dainas koŗa 20 gadu darbības koncertu vienojās uzņemt bez atlīdzības skaņu lentē.

Kultūras daļas vadītājs J. Gailītis ziņoja, ka piedalījies DV Montrealas nodaļas gadasvētkos. Par nodibināto spiestuves sabiedrību „Amber Printers and Publishers Ltd." J. Gailītis informēja, ka techniskie priekšdarbi tās darbībai paveikti, bet vēl jādabū piekrītigo valdības iestāžu piekrišana, ko cer saņemt tuvākajā laikā. Sabiedrības pagaidu valdē darbosies priekšsēdis V. Tuklers, viņa vietnieks E. Jaunzars, sekretārs J. Gailītis, kasieris E. Robežgruntnieks un uzņēmuma vadītājs P. Ratnieks. Jaunā sabiedrība pārņems līdzšinējo Kanadas DV spiestuvi, bet Kanadas DV tajā piedalīsies ar vismaz 50% akcijām. Pārējo akciju kapitālu dos privāti akcionāri. Vienas akcijas cena ir 100 dol. Uzsākta jau interesentu apzināšana.

Iznākusi 4. skaņu plate ar latviešu karavīru dziesmām, kuŗa iegādājama visās DV nodaļās Kanadā un apvienībās ASV. Tuvākajā laikā turpat varēs iegādāties arī Kanadas DV izdoto skaņu plati ar Ziemsvētku dziesmām un īpašo

(Nobeigums 4. lpp.)

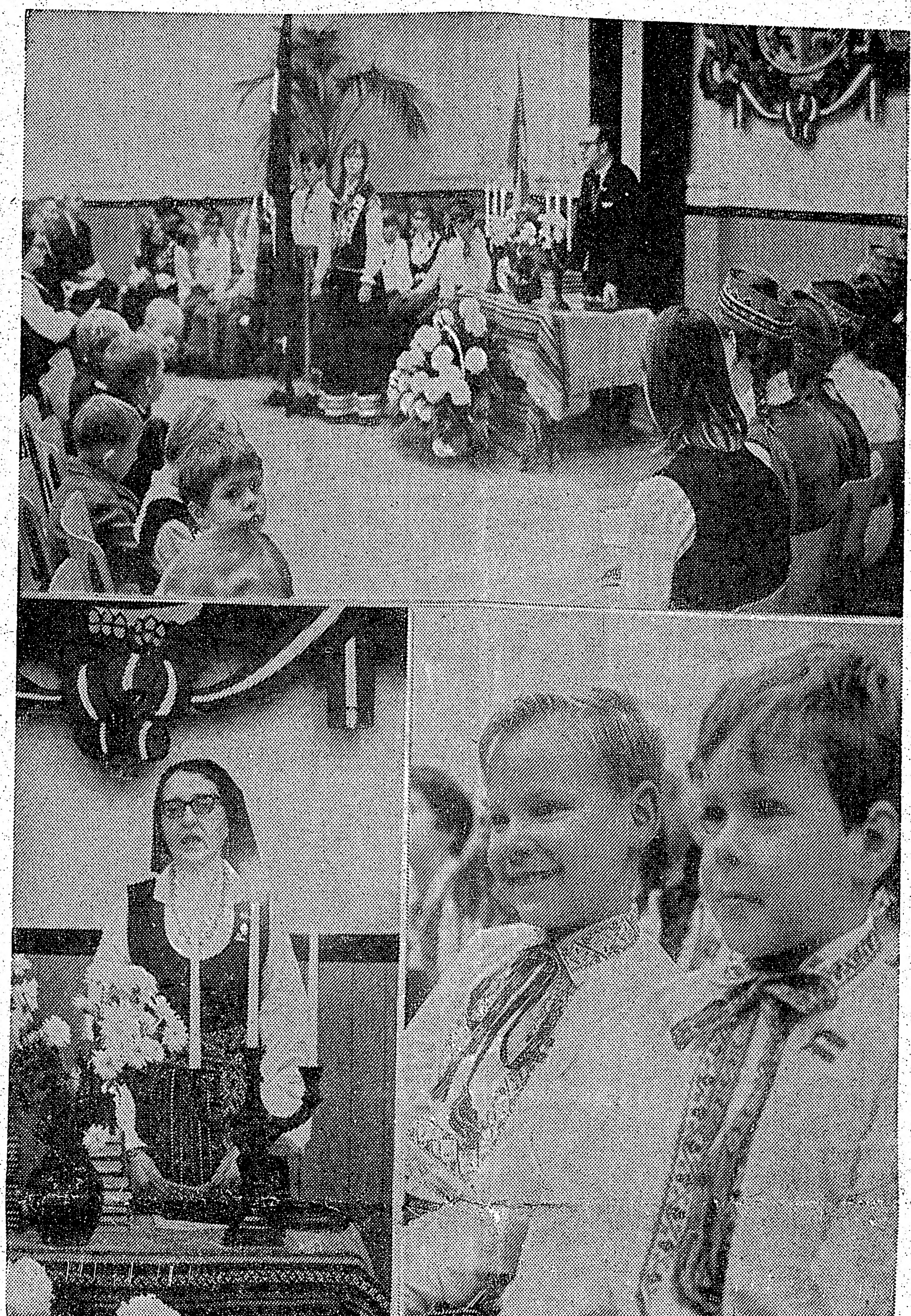

LATVIJAS VALSTSSVĒTKU AKTS TORONTO LATVIEŠU PAMATSKOLĀ

Augšējā uzņēmumā: Brīvās pasaules latviešu apvienības priekšsēdis prof. P. Lejiņš uzrunā TLB sestdienas skolas saimi un vecākus ar viesiem. — Apakšā pa kreisi: Skolas pārzine A. Martinsone paziņo uzvarētājus vēstures darba sacensībā. — Pa labi: Akta norisei, redzot fotografu gatavojamies „nospiest pogu", ar smaidu seko Edvīns Ozoliņš, bet nopietnības uzmanību nezaudē Jānis Rāviņš.
Foto: J. Ligers

„Lūdzu visus talkā Latvijas brīvības atgūšanai!"

LATVIJAS VALSTSSVĒTKU SVINĪBAS ANGLIJAS GALVASPILSĒTĀ

Latvijas valstssvētku svinības Londonā, kuŗas rīko Latvijas sūtniecība, vienmēr notiek tieši 18. novembrī, kaut arī tā būtu darba diena. Tādēļ arī šoreiz bija liels gandarījums redzēt, ka latviešu saime, par spīti dienas darbam un lielajiem atstatumiem, pulcējās kuplā skaitā dievkalpojumā, svētku aktā un vēlāk sūtniecības rīkotajā pieņemšanā.

Svētku dievkalpojumu Sv. Pētera baznīcā, netālu no Latvijas sūtniecības, vadīja prāvests R. Mužiks, piedaloties mācītājam J. Gaiļim. „Varoņgara pildīti, tautas dēli cīņā gāja" — skanēja pirmajā dziesmā. Svētrunas pamatā prāv. R. Mužiks lika Dāvida 33. dziesmas vārdus: „Svētīga ir tā tauta, kam tas Kungs ir par Dievu." Latviešu tauta ir ticīga tauta, un cauri visiem pārbaudījumiem un mocībām Dievs to vedīs atkal reiz gaismā, — teica prāvests. Aizlūgumu par kritušajiem un mirušajiem Latvijas valsts izcīnītājiem un sargātājiem teica māc. J. Gailis. Sēru mūziku atskaņoja komponists Helmers Pavasars, bet ar solodziesmām dievkalpojumā piedalījās dziedonis Edvīns Krūmiņš. Izskanot pēdējam ērģeļu akordam, baznīcēni no dievkalpojuma devās uz svētku aktu Vestminsteres katedrāles zālē.

Svētku aktā kopā ar latviešiem pulcējās arī mums draudzīgo tautu un valstu pārstāvji, to vidū Igaunijas sūtnis A. Torma un Lietuvas lietvedis V. Baleckas ar dzīvesbiedrēm, ungāru ģenerālis Varešs, lēdija Bērdvuda un daudzi citi. Svētku aktu ievadīja Londonas latviešu koris ar H. Pavasara dziesmu „Viens vienīgs vārds". Latvijas sūtniecības vadītājs T. V. Ozoliņš, griežoties ar uzrunu angļu valodā pie cittautu viesiem, pakavējās ilgāk pie Latvijas neatkarības izcīnīšanas un vēlākās iznīcināšanas komūnistu un nacionālsociālistu noziedzīgajā sadarbībā. Runātājs norādīja, ka, par spīti ļoti intensīvajiem pārkrievināšanas centieniem, latviešu tauta dzimtenē nav zaudējusi nacionālo apziņu un turpina savas latviskās paražas un tradicijas, stingri turoties pie savas valodas. To pašu dara latvieši trimdā, kas lielu vērību veltī tieši kultūras darbam. Latviešu tauta ir stipra un vesela garā un miesā.

Uzrunā tautiešiem T. V. Ozoliņš apskatīja starptautisko stāvokli, kas varētu ietekmēt arī mūsu tautas likteni. Latviju reiz uzcēla no drupām pati tauta ar savu darbu, ticību un tēvzemes mīlestību. Tautas kodols tagad ir dzimtenē, kur jāsadzīvo ar kaklakungiem, lai cik tas grūti un nepatīkami. Mums trimdā šāda sadzīvošana ar mūsu zemes okupantiem nav vajadzīga. Mūsu pienākums ir klīdināt to melu miglu, caur kuŗu rietumtautas nespēj saskatīt patiesību un arvien vairāk nododas domai par sadzīvošanu ar austrumu barbariem. Rietumu valdības gan labi izprot stāvokli, bet padodas t.s. sabiedriska-

(Nobeigums 5. lpp.)

MIRIS ĢENERĀLIS JĀNIS PRIEDE

Bostonas Foknera slimnīcā ar plaušu karsoni 26. novembra rītā 95 gadu vecumā miris Lāčplēša kaŗa ordeņa domes loceklis un ilggadējais kādreizējais Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieru biedrības priekšnieks ģenerālis Jānis Priede. Aizgājēju 2. decembrī pārpelnoja Foresthilla krematorijā. Rakstu par ģenerāļa 95 mūža gadiem, kuŗi piepildījās šāgada 16. augustā, sniedzām mūsu laikraksta 23. augustā, bet DV apvienības Bostonā 8. novembrī rīkotās suminašanas vakara atreferējumu 22. novembra numurā.

Norberts Trepša

Dzīvībai un brīvībai

RUNA LATVIJAS VALSTSSVĒTKU AKTĀ MONTREALĀ

Visur, kur brīvajā pasaulē dzīvo latvieši, notikuši Latvijas valstssvētku akti, un visur, izņemot, liekas, Kalamazū, teiktas arī svētku runas. Vairums runātāju kavējušies pie visiem labi zināmiem un jau līdz apnikumam dzirdētiem vēstures notikumiem, daudzi apmierinājušies ar patosa pilniem vārdiem, bet bijuši arī runātāji, kaut visumā maz, kas pievērsušies aktuāliem tematiem, izteikuši jaunas domas, aizkāruši jautājumus, kuŗi rosina uz pārdomām. Daudzās vietās šādas runas dzirdējuši tikai pārdesmit klausītāju, piemēram Šelburnā, citur bijis nedaudz vairāk, taču runās teiktais var interesēt visu latviešu sabiedrību. Tādēļ turpmākajos numuros sniegsim dažas no šīm runām. Būs lasītāji, kas teiktajam piekritīs, būs arī tādi, kas sacīto atzīs par kontroversālu, netrūks arī tādu, kas runās saskatīs vairāk vai mazāk tiešu aicinājumu apciemot okupēto Latviju, kuŗu daži runātāji goddevīgi pat saukuši par Padomju Latviju, ar to netieši savas tēvzemes iekļaušanu Pad. savienībā atzīstot. Lai kā katrs lasītājs šīs runas „tulkotu", tajās teiktais katrā ziņā ir pārdomājams, izdebatējams. Šī iemesla dēļ dažas no runām sniegsim pilnā apmērā mūsu lasītājiem, uzsveŗot, ka tās nepauž redakcijas, bet vienīgi pašu runātāju viedokli.

Redakcija

I

Latvietis 18. novembrī var svinēt daudz dažādos veidos. Tērpušies frakās, mēs varam celt šo dienu pacilātajā svinīgumā. Tautas tērpu krāsainumā un latvisku skaņu burvībā varam stiprināt sevi pašcieņā un pasmelties spēkus tautas daiļrades uzkrātajās neizsmeļamajās bagātībās. Aicinātu draugu pulkā varam pārcilāt neatkarības laika sasniegumus pašu tīksmei un citu cieņai. Varam arī sērā noskaņā šaustīt paši sevi nedzīstošo sāpju mokās, apzinoties, ka rit drausmīgi pārbaudītāji gadi mūsu tautai — ieilguši nebrīvībai, saskaldītai un pasaules vienaldzības aizsmacētai.

Bet — var darīt arī to, ko mēs reti darām: šai dienā lietišķi un kritiski uzņemt savu nacionālo inventūru. Pārāk nododoties pagātnei, kaut skaistai un vērtīgai, mēs pārvēršam sevi no īstenības atraisītos sapņotājos. Pārāk ieslīgstot savu ciešanu analizē un pasaules vienaldzības nosodīšanā, mēs stindzinām paši savus spēkus un meklējam vainas citos par to, pie kā nereti paši esam vainīgi. Izceļot tikai labo un slavējamo, mēs iežūžinām sevi pašapmierinātībā, kas ir vāja mudinātāja tām cīņām, kuŗas mums ir vēl jāizcīna. Nebaidīsimies saukt vārdā draudus, vainas un nepilnības, jo tikai veicamo uzdevumu izpratnē dzimst cīņas spars, tikai skaidrā redzēšanā atklājas cīņas mērķis.

Ieskatīsimies mūsu tautas pašreizējā stāvoklī — lietišķi, kritiski, nepieskaistināti — no četriem viedokļiem: bioloģiskā, kultūrālā, nacionālpolītiskā un starptautiskā.

Par bioloģisku šoreiz sauksim vienkāršības labā visu to, kam sakars ar tautas dzīvo eksistenci, tautas dzīvo spēku, bez tālākas definēšanas.

Ir skaidrs, ka mūsu nelielajai tautai pašreiz vissvarīgākais uzdevums ir cīnīties pret iznīcināšanu. Šis iznīcināšanas draudis ir pašreiz visakūtākais. Nepielūdzamie skaitļi rāda, ka mūsu tauta fiziski izniкst, izmirst. To veicina daudzi faktori. Minēsim dažus.

Mūsu tautā ir zema dzimstība kā dzimtenē, tā trimdā. Dzimtenē to tieši vai netieši sekmē koloniālais režīms. Tieši — tas ir ieinteresēts denacionālizēt latviešu zemi un pārvērst to par lielkrievu dzīves telpu. Netieši — tas tiek veikts ar apspiestajai tautai uzspiesto dzīves veidu: mātes nodarbinātību, neciešamu dzīvokļu šaurību, vispārējo dzīves bezjēdzību, kuŗai vecāki negrib uz mūžu notiesāt savus pēcnācējus, un citu. Trimdai vēl ir raksturīgs mazais laulību skaits, bez- un mazbērnu ģimenes, pārtautošanās.

Pa daļai dzimtenē, bet jo sevišķi trimdā tautas pieaugumu drupina nesamērīgi augstais jaukto laulību skaits, kuŗās pēcnācēji bieži vairs nav latvieši.

Tepat jāmin arī mums raksturīgā neizskaidrojamā vienaldzība pret savas tautas dzīvību, kas izpaudās un izpaužas brāļu cīņās. Latvieši cīnījās abās pusēs Krievijas revolūcijas laikā un visās cīņās pēc tam, vienmēr uz dzīvību un nāvi, stādot ļoti nedrošos un pārejošos politiskos ideālus augstāk par pašu tautas dzīvību.

Tāpat raksturīga mums arī vārgā turēšanās pie savas tautas. To liecina kā trimdinieku vieglā izšķiršanās, ka „mēs jau nu vairs atpakaļ nebrauksim", tā arī tie tūkstoši, kas pēc soda izciešanas padomju izsūtījumā atsakās braukt atpakaļ pie savas tautas.

Varbūt ar to pašu bioloģisko vājību izskaidrojama arī mūsu gatavība dzīvot pilnīgi atšķirtās divās tautas daļās, bez dabīgas tieksmes justies vienotiem, mijiedarbīgiem, mijpakalpīgiem, ļaujot svešai varai sajaukt mūsu dzīvības instinktus tik tālu, ka mēs vairs nejūtam savas tautas vienotību, ka mēs vairs skaidri neatšķiram, kas ir svešinieka uzspiestais režīms un kas ir mūsu pašu tauta.

Lai kādā vēl dziļākā chaosā pasaule ieslīgtu, lai cik ilgu laiku nedabīgie, varmācīgie tautu mocītāji režīmi pastāvētu, nāks diena, kad pasaulē visām tautām un katrai tautai būs brīvība. Ar savu labāko spēku un gaišāko prātu daļu lai piedalāmies šīs dienas paātrināšanai, bet ar visiem spēkiem, prātu un sirdīm gādāsim, lai brīvības dienā Latvijas zemē būtu pietiekami latviešu, lai būtu latviešu tauta.

Šis uzdevums ir tik primārs, ka mēs nedrīkstam ieslēgties universālajā raizē par pārmērīgo dzimstības pieaugumu pasaulē. Šim uzdevumam ir jāpakļauj visas citas cilvēku brīvības un pasaukumu piepildījumi latviešu tautā. Ar šī uzdevuma svarīgumu arī jāvērtē katra personīgā dzīve un katra svarīga izšķiršanās.

Kultūras laukā mēs esam pamatoti lepni gan par savu savdabu, gan arī ar pagātnes mantojuma lielumu. Taču šī bagātība un savdaba prasa arī pareizu tās apsaimniekošanu.

Vispirms, pašu skaidrībai mums ir labāk jāpazīst un laikmetīgi jāizanalizē šī bagātība. Mēs esam kā jauni bagātnieki, kas mantojuši no vectēva mākslas priekšmetiem, grāmatām un paša nelaika personības apzīmogotu pārbagātu pili, kuŗā staigā-

(Turpinājums 8. lpp.)

DAUGAVAS VANAGU TRADICIONĀLAIS ZIEMSVĒTKU TIRDZIŅŠ
notiks š. g. 6. DECEMBRĪ no pl. 10 — 8 vak. un 7. DECEMBRĪ no pl. 10 — 5 pēcp. DV NAMĀ — 125 Broadview Ave. Toronto.
- LATVISKIE AUDUMI
- KERAMIKA
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI
- KOKA IZSTRĀDĀJUMI
- GLEZNAS
- GRĀMATAS
- SKAŅU PLATES
- KOSMETIKA
- PIPARKŪKAS no pašu ceptuvēm
- KAFIJA
- MEDUS
- GARŠĪGAS PUSDIENAS
- BAZĀRS

Viss tikai jums . . . arī „JAUTRAIS ODS"
Laipni ielūdz apmeklēt RĪCĪBAS KOMITEJA

Mums būtu jāmācās no Karakasas tautiešiem

SARUNA AR ARCHIBĪSKAPU ARNOLDU LŪSI PAR VIŅA IESPAIDIEM VENECUĒLĀ

Pēc desmit dienu uzturēšanās Venecuēlā 20. novembrī savā dzīvesvietā Toronto atgriezās archibīskaps Arnolds Lūsis. Par savu ceļojumu viņš izteicās:

„Ceļojuma mērķis bija apmeklēt samērā nelielo latviešu ev.-lut draudzi Karakasā, kā arī viesoties pie trim draudžu kopām zemes iekšienā — Valencijā, Turēnā un Barkvisimento. Ar mācītāju Alfrēdu Gulbi biju jau agrāk vienojies, ka ieradīšos Venecuēlā novembŗa vidū, lai varētu piedalīties Karakasas draudzes dievkalpojumos Varoņu piemiņas dienā un Latvijas neatkarības svētkos."

Jautāts, kādus iespaidus guvis ceļojumā, archibīskaps atbildēja: „Karakasas draudzes darbu vērojot, mani iepriecināja trīs lietas. Pirmkārt — to bērnu labā latviešu valoda, kas apmeklē Eberšteinas vadīto svētdienas skolu. Tāpat kā pati draudze, arī skola nav liela, tikai kādi 15 audzēkņi, to vidū arī jaukto laulību bērni. Bet arī tie runā labi latviski bez jebkāda akcenta. Tas lieku reizi apliecina, cik ļoti svarīga ir vecāku nostāja valodas jautājumā. Otrkārt — mani iepriecināja tas, ka universitāti beigušie jaunie latvieši nav aizgājuši no latviešu draudzes, bet ir aktīvi tās locekļi, rosīgi piedaloties ne vien draudzes darbā, bet arī vadībā. Draudzes padomē ir 7 locekļi vecumā no 25—30 gadiem, kuŗi visi, ja nemaldos, ieguvuši augstāko izglītību. Treškārt — jācildina tikai ap 200 locekļu lielās Karakasas draudzes atsaucība, uzņemoties materiālus upurus uzturēšanai. Spriežot pēc pagājušā gada ienākumu pārskata, jāšķ, ka katra locekļa devums draudzei caurmērā ir ap 200 dol. Nedomāju, ka jebkur citur kāda draudze šādus upurus būtu nesusi. Nevaru arī nepieminēt sirsnīgo draudzības gaisotni, kāda valda draudzē. Visi jūtas kā vienas ģimenes locekļi, zina viens otra priekus un bēdas, sauc viens otru vārdā. Tas nenoliedzami ir draudzes mācītāja A. Gulbja nopelns, kas ar lielu enerģiju un pašaizliedzību šādu draudzi izveidojis."

Par latviešu attieksmēm ar citu tautu luterāņu draudzēm Venecuēlā archibīskaps paskaidroja: „Luterāņu draudžu nav daudz. Vairums no tām radušās tikai pēc otra pasaules kaŗa. Ar Pasaules luterāņu federācijas atbalstu un tiešā pakļautībā federācijai Karakasā dažādu tautību iecelotājiem izveidota kopīga daudzvalodu draudze, kuŗā Kristus evaņģeliju sludina latviešu vācu, angļu, ungāru, zviedru un spāņu valodā. Šajā kopdraudzē iekļaujas arī latviešu draudze, kuŗa savā darbībā tomēr ir autonoma. Kopdraudze pastāv galvenokārt financiālu aplēsumu dēļ, jo draudzei ir skaists, jauncelts dievnams, ēkas mācītāju dzīvokļiem, arī internāts ‚jauniešiem, kuŗi dzīvo ārpus Karakasas, bet kuŗi galvaspilsētā apmeklē skolas. Saticība dažādo tautību starpā ir priekšzīmīga. Trīs mācītāji, kuŗi pašreiz kalpo draudzei, katrs var spredīkot vairākās valodās. 18. novembŗa dievkalpojumā, piemēram, draudzi latviešu valodā uzrunāja arī ungāru mācītājs Poštaijs, bet mācītājs Peplinskis savukārt apprecējis latvieti un latviešu sabiedrībā jūtas kā starp saviešiem. Arī vācu draudzes gans Rīzevēbers piedalījās mūsu valstssvētku dievkalpojumā. Sakarā ar manu ierašanos Karakasā, latviešu draudze 13. novembrī bija rīkojusi pieņemšanu, kuŗā ieradās arī pāvesta nuncijs Venecuēlā Piroči, anglikāņu archibīskaps Maršals ar dzīvesbiedri un vairāki citi mācītāji un draudžu pārstāvji, kopā ap 100 viesu. Karakasas angļu valodas mācītāju apvienībā man bija izdevība nolasīt referātu „Klusēšanas konspirācija'. Tajā pieskāros problēmām, kuŗas saistās ar informāciju par baznīcas darbu zemēs aiz dzelzs aizkara."

Uz jautājumu, kādus iespaidus guvis par latviešu dzīvi vispār, archibīskaps izteicās: „Venecuēlā nav tā sauktās vidusšķiras. To, varbūt, veido tikai pēckaŗa ieceļotāji. Vairāki tautieši Venecuēlā tikuši pie turības. Vienkāršāka un grūtāka dzīve ir tiem, kas palikuši uzticīgi lauksaimniecībai, tomēr, salīdzinot ar vietējiem, arī šie latvieši tikuši uz priekšu, nedzīvo primitīvās būdās, bet glīti iekoptās mājās. To vēroju, piemēram, Turēnā, tā saucamajā 'La Colonia' — lauksaimniecības kolonijā, ap 60 km garā,kuŗu pēc kaŗa iekārtojusi valdība. Kolonijā dzīvo ap 10 latviešu, kas visi bija ieradušies dievkalpojumā, kuŗu vadīju turienes nelielajā lūgšanas namā. Visumā jāsaka: tie, kas palikuši, dzīvo labi un nenožēlo, ka nav Venecuēlu atstājuši."

Par pašu zemi un tās iedzīvotājiem runājot, archibīskaps A. Lūsis cita vidū pastāstīja: „Venecuēla, cik no tās redzēju, ir skaista zeme. Karakasa atrodas netālu no Karaību jūras līča, Andu kalnu ieplakā, ap 1100 metru virs jūras līmeņa. Pilsētā daudz ziedošu koku un krūmu. Klimats maigs — dienā ap 80 gradu (Fārenheita). Zemes iekšienē, prototams, karstums ir lielāks. Vietējo dzīves veids mūsu uztverē gan ir visai primitīvs, taču viņi ir lepni un pašapzinīgi ļaudis. Lai cik nabadzīga dzīve, izejot uz

(Nobeigums 5. lpp.)

Mazs devums ar lielām cerībām

VALDEMĀRA BEBŖA 18. NOVEMBŖA STIPENDIJU SAŅĒMA VELTA KUPERE

Mazs cinītis bieži apgāž lielu vezumu, kādēļ lai mazs ieguldījums nevarētu nest raženus augļus? Tāda, šķiet, bija pazīstamā, sabiedriskā rosīgā, dažādām vajadzībām atsaucīgā Toronto latviešu apdrošināšanas aģenta Valdemāra Bebŗa doma, kad viņš pagājušajā gadā pavēstīja, ka mūsu nacionālā darba veicināšanai dibina jauniešiem ikgadēju neatmaksājamu 18. novembŗa stipendiju 100 dol. apmērā, kuŗu var pieprasīt ikviens Toronto un apkārtnē dzīvojošs latviešu jaunietis vecumā no 17 — 25 gadiem, kas strādā vai piedalās kādā izglītības pasākumā ar sabiedriski nacionālu nozīmi, vai arī latviešu students, kas sagatavo akadēmisku darbu, kas skaŗ latviešu nacionālos jautājumus. Pirmo stipendiju pagājušajā gadā piešķīra Normundam Gobam, kuŗam V. Bebris savu devumu pasniedza pēc Latvijas valstssvētku akta.

Šogad stipendiju piešķīra otru reizi. To saņēma jaunā TLB sestdienas skolas skolotāja Velta Kupere. Tikai vienu stundu pirms Latvijas valstssvētku akta sākuma Ītona auditorijā Latviešu namā 22. novembrī bija pulcējies neliels tautiešu pulciņš, kas pat svētku steigā bija atlicinājis laiku, lai būtu klāt stipendijas pasniegšanā, to vidū arī LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks un Toronto latviešu tautas augstskolas vadītājs A. Sudmalis. Laika nebija daudz, tādēļ runas īsas, atzinība toties jo lielāka.

Stipendijas nodibinātājs V. Bebris ievadījumā norādīja, ka mūsdienās visi vēlas kaut ko jauniešiem dot. Daži dod konfektes ar tajās apslēptiem bārdskūšanas asmeņīšiem, citi piedāvā narkotiku. „Tā arī es gribu kaut ko dot," teica V. Bebris un atzina: „Es gan dodu maz, bet cerības, kuŗas šo devumu pavada, ir lielas." Tad viņš lūdza pērnā gada stipendijas saņēmēju Normundu Gobu pasniegt 100 dol. čeku šāgada stipendiātei Veltai Kuperei, klātesot arī viņas tēvam un māsai. Interesanti piebilst, ka abi līdzšinējie stipendijas saņēmēji ir viena — pērnā gada pavasaŗa izlaiduma TLTA ģimnazijas absolventi.

LNAK izglītības daļas vadītājs J. Mežaks apliecināja: „Man ir liels prieks būt klāt tieši šādos brīžos, jo manas intereses un domas vienmēr galvenokārt saistījušās ar latviskās izglītības un audzināšanas laiku, un es labi zinu, ar kādām materiālajām un garīgajām prasībām latviskā izglītība saistīta. Bet tikpat liels prieks man par to, ka ir cilvēki, kas izprot latviskās audzināšanas nozīmi un grib kaut ko darīt, lai mums būtu jaunatne, kas veiktu latvisko darbu. Varu tikai vēlēties, ka šis krietnais un cildenais pasākums vērstos plašumā, lai visi jaunatnes audzināšanas darbu turpmāk atbalstītu vairāk nekā līdz šim!" Pievērsoties stipendijas saņēmējai, J. Mežaks atzina, ka Velta Kupere apliecinājusi pamatotas cerības, ka ir spējīga un grib strādāt latviskas sabiedrības uzturēšanai, šai mācību gadā uzsākot arī sagatavošanos grūtajam skolotājas darbam TLB sestdienas skolā. „Novēlu labākās sekmes uzsāktā ceļa turpināšanā!" apsveikuma uzrunas nobeigumā vēlēja J. Mežaks.

Arī Toronto latviešu tautas augstskolas vadītājs A. Sudmalis nedaudzos vārdos cildināja V. Kuperes rosību latviešu sabiedrībā, izceļot viņas izcilās sekmes mācībās kā jau pabeigtajā latviešu ģimnazijā, tā arī kanadiešu skolās, viņas aktivitāti Toronto gaidu vienībā, tēlošanas veiksmi latviešu ģimnazijas drāmatiskajā pulciņā, piedalīšanos Divreizdivi nometnēs. Nav šaubu, ka A. Sudmalis būtu varējis varējis vēl daudz par stipendijas saņēmēju teikt, bet pulksteņa rādītājs steidzās uz priekšu un lika taupīt vārdus. Un tie arī bija lieki, jo — kas gan, vismaz Toronto, nepazīst Veltu Kuperi un nezina viņas rosīgo darbību latviešu sabiedrībā un pasākumos?

„Nekur nav nauda labāk ieguldīta kā mūsu jaunatnē, jo še ieguldījums var nest visvērtīgākos augļus!" ceremonijas nobeigumā atzina V. Bebris un aicināja uz stipendijas saņēmējas turpmākajiem panākumiem latviskajā darba laukā tukšot vīna glāzi.

Vdg.

LATVIJA

84. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 3. DECEMBRIS.

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Redaktora piezīmes

„Dagnij, vai tu patiešām dažos gados esi tik ļoti pārvērtusies?" it kā pārmezdama, neticēdama Dagnijai Celmai, šāgada „Miss Latvija Amerikā", atklāti jautāja kāda draudzene, Dagnijai pēc ilgāka laika atkal iegriežoties savā kādreizējā dzīvesvietā Niagarā. Kad viņa pārsteigta atjautāja, kādā zinā tad esot pārvērtusies, draudzene aizrādīja, ka viņa taču tiekusies par varu iekļūt laikrakstā, redzēt tajā arī savu uzņēmumu, kaut redakcija vēlējusies savu šāgada pārstāvi Kanadas preses nedēļas skaistuma karalienes vēlēšanās noklusēt, tādēļ pati gājusi uz redakciju un atgādinājusi savu eksistenci. Līdzīgi izteikusies arī viena otra cita paziņa.

Rezultātā Dagnija Celma uz redakciju tagad ir dusmīga, visvairāk uz redaktoru. Dusmīga? Nē, tas tomēr nebūs pareizais apzīmējums, jo viņa savā raksturā ir klusa un atturīga, tādēļ par kaut ko dusmoties, liekas, nemaz nespēj. Būs pareizāk teikt, ka viņa ir sarūgtināta, noskumusi par dzirdēto ieskatu, ka pati gājusi uz redakciju „taisnību meklēt". Un šai ziņā viņas sarūgtinājums ir pamatots, jo Dagnija nav pārvērtusies, ir joprojām tikpat atturīga kā agrāk. Arī uz redakciju viņa nav pati savā iegribā nākusi, bet tikai pēc ilgākas pārdomāšanas piekritot aicinājumam apmeklēt redakciju, lai šo to pastāstītu par sevi un nofotografētos.

Kādēļ tad radies tāds ieskats, ka viņa rīkojusies citādi? Vainīgs ir raksts mūsu laikraksta 27. septembŗa numurā „Gandrīz vai noslēpums", kuŗā lasītāju saimei stādīta priekšā šāgada „Miss Latvija Amerikā". Vēl precīzāk: ne jau raksts vainīgs, bet tā rakstītājs, konkrētajā gadījumā pats redaktors. Rakstā teikts, ka redakciju kādu vakaru apciemojusi Dagnija Celma un sarunas sākumā izteikusies, ka nevēlas un nemeklē publicitātes, taču ir tomēr tā mazliet skumīgi, ka viņu vienkārši noklusē, it sevišķi, ja to dara laikraksts, kuŗu viņa pārstāvējusi... Tā kā rakstā nebija norādīts, ka viņa ieradusies aicināta, met apmeklējums attēlots kā pārsteigums redaktoram, Dagnijas draudzene un citi pieņēmuši, ka viņa pati tikojusi iekļūt laikrakstā.

Atgadījums rāda, ka ir lasītāji, kas ļoti uzmanīgi izlasa katrā rakstā teikto un izdara savus secinājumus, tādēļ rakstītājiem jābūt ļoti uzmanīgiem, lai nerastos pārpratumi. Šoreiz uzmanības pietrūcis, pārpratums radies un Dagnija ir sarūgtināta. Lai vismaz mēģinātu šo sarūgtinājumu mazināt, jūtos spiests vēlreiz rakstīt par Dagniju, kaut viņai šāda „popularitāte" nemaz nepatīk. Taču aplama ieskata novēršanai par Dagnijas „pārvēršanos" jāpasaka, ka gluži tā nebija, kā reportāžas sākumā lasāms. Dagnija bija lūgta redakciju apmeklēt, arī vārdi par noklusēšanu nav viņas teikti, bet mutē ieļikti. Fakts ir, kā vēlāk uzzināju, ka viņa piekritusi „Latviju Amerikā" konkursā pārstāvēt tikai ar priekšnoteikumu, ka „nekādu troksni" par to neradīs. Nelaimīgā raksta tapšanas brīdī tas tomēr nebija zināms. Vispār, tobrīd daudz kas nebija zināms, kas tagad palīdz Dagnijas sarūgtinājumu saprast. Tādēļ šis raksts: reizē atvainošanās un „lietas ievirzīšana pareizajā gaismā".

Pamatots tagad būs jautājums, kādēļ tad reportāžas-intervijas sākumā neatspoguļoja vienīgi faktus? Ir visai parasta lieta ne vien presē, bet arī radio un televīzijā, ka reportāžai meklē kādu „efektīvāku" iesākumu, zināmu pārsteiguma momentu, lai vairotu interesi par sekojošo, varētu teikt — mākslīgi konstruē. Fakti kādreiz ir pārāk ikdieniški. Tā kā reportāža nav gluži kāda notikuma atreferējums, tad labāk (vismaz šķietami) iesākuma dēļ mēdz šo to pārkārtot. Arī televīzijā vairums t.s. „life" reportāžu nav nekas pēkšņs, bet iepriekš viss filmējamā vietā sagatavots, bieži pat jautājumi un atbildes ievingrinātas, ja vajadzīgs, ar režisora palīdzību. Līdzīgi mēģināju darīt arī ar minēto reportāžu par Dagnijas Celmas apmeklējumu redakcijā, taču labi gribētas intereses vairošanas vietā iznāca negribēts pārpratums.

Varbūt „nogāja greizi" tādēļ, ka nebija īstas patikas šo reportāžu rakstīt? Tajā pareizi teikts, ka redakcija bija pret piedalīšanos Preses karalienes vēlēšanu konkursā, pareizi minēti arī iemesli, kādēļ redakcija bija pret to. Laikraksta pārstāvi konkursam tomēr pieteica, taču redakcija vēl šobrīd nezina, kad un kur šis konkurss notika, kāda preses izdevuma pārstāvi izvirzīja „Miss By-Line" godā. Viss, lai še klaji pateikts, notika bez redakcijas tuvākas informēšanas. Kad pēc krietna laika vajadzēja Dagniju tomēr laikrakstā kā mūsu pārstāvi atzīmēt, bija jāmeklē veids, ka vecam notikumam vēl piešķirt daudzmaz svaiguma. Raksta uzbūves ziņā tas, varbūt, arī izdevās, visumā mēģinājums tomēr piedzīvoja fiasko un Dagniju nevajadzīgi sarūgtināja. Lieks pierādiums, ka ar labu gribu vien, visas iespējas rūpīgi nepārbaudot, nepietiek. Piemēru šo faktu kā derīgu pamācību nākotnei cerībā, ka to pašu darīs arī citi.

Alfrēds Vinčels

Normunds Goba pasniedz V. Bebra 18. novembŗa stipendiju Veltai Kuperei; vidū stipendijas nodibinātājs V. Bebris (pa kreisi) un LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks. Foto: J. Liģers

TONIJA KRŪKA

Aizdedz Kristum...

STĀSTS

„Tīk svešā dievnamā man dažkārt iegriezties...
kur dziesmām vīrākdūmos saldi šūpoties..."
ar skumjām melodijām mainās lūgšanas" (Fr. Bārda)

jo manam šūpulim likstis nebija cirstas Latvijas baltajā bērzu birzī, mani pirmie bērna iespaidi nebija gūti Latvijas ārēs. Krievijas revolūcijas asiņaino bungu rīboņa un iebrucēju zirgu pakavu klaudzieni tēva dzirnavu pagalmā bija mana šūpļa dziesma.

Mātes izbiedētais skatiens, tēva bezbailīgie soļi, stingrā un noteiktā balss radija manī tādu pavisam savādu dzīves uztveri.

Dzirnavas jau otru gadu stāvēja dīkā, jo bija privātīpašums. Jaunā valdība, aizrāvusies iznīcināšanas kārē, aizmirsa gādāt par savu pilsoņu visnepieciešamāko dzīves eksistences daļu — uzturu. Dienām un naktīm mūsu nama durvis virināja badā novārguši vīri, sievas un bērni. Ja nebijis šo lūdzēju, mums maizes būtu pietīcis pāris gadiem, bet tagad krājumi strauji gāja uz beigām.

Bieži dusmojos uz tēvu, ja viņš kādu no šiem lūdzējiem noraidīja, sakot, ka mums pašiem nav ko ēst. Tikai vēlāk uzzināju, ka tie bijuši komūnistu sūtīti spiegi.

Kādu dienu pagalmā iejāja izpildu komitejas vīri un pavēlēja manam tēvam nodot noliktavu atslēgas. Tēva pirms laika nosirmojušā galva pacēlās spītā. Māte lūdzās, lai viņš atdod ar labu, jo citādi var notikt kas ļauns, bet tēvs stāvēja kā pārakmeņojies. Tad viņa roka ieslīdēja kabatā. Viņš izņēma atslēgu saišķi, piegāja pie akas, brīdi raudzījās tumšajā dzidziļumā un tad iemeta tās akā. Izpildkomitejas vīri nolēca no zirgiem, sadabūja laužņus un cirvjus. Viņi uzlauza visu, kas bija uzlaužams.

Mana bērna sirds drebēja bailēs. Ne par durvīm vai mantu, bet par tēvu. Mazās rokas cieši kā spīlēs turēja viņa kāju stilbus, jo augstāk nevarēju aizsniegt. Tēvs noliecās un paņēma mani klēpī. Es apķēros viņam ap kaklu un bailēs vēroju mežonīgos vīrus, kuŗi lādēdamies lauza vaļā durvis un stiepa pagalmā visu, kas vēl bija atlicis.

Māte klusēdama vēroja vīru mežonīgo izturēšanos un brīžiem, it kā glābiņu meklēdama, vērās vienā no komitejas locekļiem, kuŗš kādreiz bija strādājis tēva dzirnavās. Vispirms, zēna gados, viņu pieņēma mātei par palīgu virtuves darbos. Es tad vēl nebiju dzimusi. Vēlāk māte viņam smiedamās atgādināja, ka viņš mēģinājis mācīties latviešu valodu, lai tiktu labākā vietā. Tagad jauneklis novērsās no mātes skumjā skatiena un sekoja sava priekšnieka pavēlēm.

Mēbeles, trauki, drānas un uzturs, viss bija iznests pagalmā, un mūsu bijušais kalps jūdza tēva lepnumu, viņa Melni, ratu priekšā, lai aizvestu laupījumu.

Tēvs un māte neizrādīja nekādas dzīvības zīmes, kad pēkši pagalmā iestājās nāves klusums.

No dārza puses tuvojās savāds gājiens. Tēva ilggadējais palīgs un padomdevējs, sirmais Vasīlijs, nesa krustā sistā Pestītāja tēlu. Viņam sekoja tā trīs zēni ar svētbildēm, aiz viņiem vīri un sievas degošām vaska svecēm rokās.

Gājiens lēni tuvojās puspiekrautajiem ratiem. Izpildu komitejas vīri neapzināti noņēma cepures un meta krustus. Tēvs spieda mani cieši sev klāt, tā ka brīžiem likās, es nespēšu vairs elpot. Viņa ķermenis tā savādi drebēja, un es sajutu kaut ko siltu pilam uz manām rokām.

Vasīlijs pienāca pie tēva, bet viens no viņa zēniem pasniedza tam vaska sveci.

„Zažgi Hristu!" (aizdedz Kristum), Vasīlijs ierunājās savā siltajā, zemajā basa balsī, kuŗu mēs visi tik ļoti mīlējām.

Tēvs nolika mani zemē, paņēma sveci un aizdedzināja. Mana māte piegāja pie krusta un to noskūpstīja, bet Vasīlija zēni uzsāka lūgšanas dziesmu.

Izpildkomitejas vīri ņurcīja savas cepures un, atmuguriski iedami, pazuda dzīvojamā ēkā.

Vova, Jūrijs un Aļeks dziedāja skaidrām, skaļām balsīm, kamēr bijušais tēva palīgs, saņēmis Melni pie galvas, pieveda to ar visiem piekrautajiem ratiem pie tēva un mātes.

„Brauc, Jakov Ivanovič, es pārējo nokārtošu," viņš padeva tēvam grožus un palīdzēja mātei ierausties ratos. Tad tēvs iecēla mani, uzlēca uz bukas un kā vējš izdrāzās no pagalma.

Runāts netika. Māte turēja mani klēpī, cieši sev piekļāvusi, un ieplestām acīm raudzījās dzirnavu virzienā. Pēkšņi viņa iekliedzās. Tēvs palaida grožus brīvāk un pagrieza galvu uz savu atstāto, sūrā, grūtā darbā iegūto dzirnavu pusi.

„Vasīlijs pielaidis dzīvojamai ēkai uguni," māte čukstēja.

„Lai deg, lai sadeg viss, visi mani pūliņi!" tēvs noteica, uzšāva Melnim, un mēs visi trīs, cerību pilni, devāmies brīvās Latvijas virzienā...

Pagāja divdesmit gadu, kopš mana ģimene, sarkano robežsargu šāvienu pavadīta, bija ieradusies Latvijā, kad 1940. gada 17. jūnija rītā mani pārņēma tās pašas izbailes, kuŗas pārdzīvoju tēva dzirnavās Krievijā.

„Aizdedz Kristum!" it kā no tālienes man ausīs ieskanējās vecā Vasilija balss, un es iegāju Rīgas pareizticīgo katedrālē.

Bija agra rīta stunda, un lūdzēju nebija daudz. Nopirku vaska svecīti un aizdedzināju pie krustā sistā Kristus tēla.

„Tavs prāts lai notiek," es klusi noteicu un domās aizlūdzu par savu ģimeni, it īpaši veco tēvu, kuŗš šajos divdesmit gados, atkal sūri un grūti strādājot, bija ticis pie sava uzņēmuma.

Tad likās, ka Jēzus manī skumji noraudzījās, it kā atgādinādams, ka par vienu, visdārgāko, esmu aizmirsusi pielūgt. Māti? Nē, māte jau dusēja Dieva mierā. Neziņā raudzījos apkārt. Mana aizdegtā svece strauji kusa. Aizgāju un nopirku vēl vienu.

„Kungs, šī ir visu mūsu mātei Latvijai."

Noskaitīju tēvreizi un devos uz durvju pusi, bet viens no priesteriem stāvēja pie durvīm un lūdza mani uzgaidīt. Viņa seja bija tikpat balta kā agrīni iekritušā sarma tā matos un bārdā.

Uz ielas bija dzirdama savāda, neparasta kņada. Priesteris pavēra vienu no sānu lodziņiem. No redzētā sapratu, ka tēvs atkal ir visu zaudējis, jo pelēkie karavīri, drūmām sejām, bija šurp sūtīti iznīcināt Latvijas brīvību un labklājību...

Kad tā paša gada mirušo pieminas dienas vakarā uz svaigu egļu zariem apklātā mātes kapa drebošiem pirkstiem iespraudu trīs sarkanbaltsarkanas svecītes, ausīs man atkal ieskanējās Vasīlija vārdi:

„Aizdedz Kristum!"...

Latviešu rakstniecības nākotne

PROF. DR. EDGARA DUNSDORFA APCERE PAR MŪSU LITERĀTŪRAS RAKSTURU UN IZREDZĒM

Mūsu laikraksta 22. novembŗa numurā rakstā par Austrālijas latviešu 10. rakstnieku dienām Melburnā bija teikts, ka prof. Dr. E. Dunsdorfa referāts par latviešu rakstniecības nākotni izraisījis dedzīgas pārrunas un pat strīdu, raksta autoram pārmetot referentam, ka viņš tik nopietnā referātā „taisījis jokus". Šai sakarā prof. Dr. E. Dunsdorfs savu referātu uzrakstījis konvencionāla apcerējuma formā, un tas publicēts „Austrālijas Latvieša" 21. novembŗa numurā, lai ar profesora izteiktajiem ieskatiem varētu iepazīties visi, kas referātu nav dzirdējuši. Sniedzam šo apceri arī mūsu lasītājiem.

Zināmos apstākļos ir iespējas paredzēt nākotni — ne vien dabas parādībām, bet arī sociālā sfairā. Šie pareģojumi dibinās uz pieņēmuma, ka turpināsies līdzšinējais trends. Par to, vai trends turpināsies, var reizēm spriest pēc parādības struktūras. Par latviešu rakstniecību runājot, ir iespējami daži paredzējumi par tās kvantitātivo aspektu.

Latviešu rakstniecība ir trejāda: okupētajā Latvijā, trimdā un izsūtījumā dažādās padomju republikās. Latviešu rakstnieku darbs, kuŗi atrodas izsūtījumā, ir ļoti grūts, lai neteiktu neiespējams. Smagais fiziskais darbs, smacīgā garīgā atmosfaira un pat tādi sīkums (mūsu apstākļos) kā papīra un rakstāmlietu trūkums ir nepārvarami šķēršļi garīgam darbam. Uz „Pravdas" baltās malas labi, ja var uzrakstīt kādu dzejoli.

Okupētajā Latvijā technisku šķēršļu rakstnieka darbam nav. Ir pat tādi techniskie palīglīdzekļi dzejnieka darbā, kā atskaņu vārdnīca, kaut uz tās lietošanu varam raudzīties arī no jautrās puses. Tomēr rakstniecību okupētajā Latvijā kavē partijas žņaugi. To labi dokumentēja nesen brīvībā izkļuvušais krievu rakstnieks Kuzņecovs.

No šī viedokļa nav pārsteigums, ja okupētajā Latvijā ir maz rakstnieku. Maz — salīdzinot ar trimdu, ne vien relātīvi, bet arī absolūti (attiecīgos skaitliskos datus skat. Aijas Ozolipas rakstā „Archīva" 8. sējumā).

Tomēr, salīdzinot ar trimdu, okupētās Latvijas rakstniekiem ir lielā priekšrocība, ka viņi ir gados jaunāki (arī par to konkrēti dati atrodami pieminētajā rakstā), un tur ir arī rezerves, no kuŗām jauni rakstnieki var rasties.

Rakstnieks ir un viņam jābūt valodas meistaram, kas prot un pazīst valodu vissīkākās nianses. Mūsu trimdas jaunatnē arvien lielāks kļūst to skaits, kas nespēj izteikt sakarīgi latviski pat ikdienā lietojamās frazes. Tātad, mūsu rezerves, no kuŗām varētu izaugt jaunie rakstnieki, arvien vairāk sadilst, un tas vien jau liek ar drūmu skatienu raudzīties nākotnē.

Saprotams, ir tikai humors (negribēts humors, neatšķirot valodas nianses), ja „Austrālijas Latvietī" lasījām, ka 10. rakstnieku dienās Melburnā izrādītā luga ir jaunās rakstnieces Baibas Metuzāles

Modris Lorbergs

KĀJAS ĪSSVĀRCIŅOS

Vakar,
Neilgā omā
Pa ielu iedams,
Pēkšņi ieraudziju
Cāri kājas —
Slaidas un gaŗas —
Izaugam
No asfalta ietves
Kā brīnumā
Ar īssvārciņu galā.

Aizmirsos, —
Uzvilpu.
Domādams sevi
Vēl jaunu esam
Kā Rīgā . . .

Divas ŗaŗskropstu acis
Nopētīja mani.
Un rožainās lūpas
Nelaipnus vārdus
Kā akmeņus
Iemeta sejā:
Vecīt — viņa teica —
Bēŗu nams
Ir aiz nākošā stūŗa;
Varbūt sasniegsit to
Vēl laikā
Bez atpūtas! — — —

Pāris
Slaidās un gaŗās
Kājas īssvārciņos
Ieslīdēja
Starp citām kājām,
Bet es,
Atkal nelāgā omā,
Vairījos
Nākošā stūŗa
Un pagriezos iet
Pretējā virzienā.

Miris operdziedonis Alfreds Poriņš

Paradisē, Kalifornijā, 9. novembrī pēc pārciestas galvas operācijas 67 gadu vecumā miris dziedonis Alfreds Poriņš, kas Latvijā bija guvis kuplu cienītāju pulku un arī trimdas sākuma posmā daudz koncertēja, bet pēdējos gados bija tikpat kā apklusis.

1902. gada 1. janvārī dzimušais dziedonis bija mācījies pie Elžena Vītiņa, kuŗu Rīgā divdesmitajos gados uzskatīja par izcilāko dziedāšanas paidagogu, pēc tam vispirms dziedāja Liepājas operā, bet vēlāk bija solists Nacionālajā operā Rīgā. Lietpratēji atzina, ka A. Poriņa tenoram ir itāliešu skola, bet priekšnesumā tieksme uz bravūru vai sentimentu. 1944. gadā viņš devās trimdā uz Vāciju, kur daudz dziedāja, it sevišķi piedaloties populārai gaumei domātos, raiba satura koncertos, bet 1949. gadā izceļoja uz ASV, kur vēl līdz apmēram 1960. gadam it bieži koncertēja latviešu kolonijās. Viņa balss saglabāta divās skaņu platēs — „Teiksma" I un II dalā.

jums — ar samērā nedaudz rakstniekiem jaunatnes vidū — ir tāds, kas nesola nekā laba nākotnei. Mūsu trūkstošās rezerves šo drūmo pareģojumu pastiprina. Saprotams, drūma šī nākotne tikai no kvantitātivā viedokļa.

No kvalitātivā viedokļa nav tik svarīgi, cik daudz mums ir rakstnieku, bet gan, kāda ir viņu darbu kvalitāte. Runājot par kvalitāti, ir definīcijas grūtības, jo kvalitāti var tikai emocionāli konstatēt, bet nevar pēc objektīvām pazīmēm klasificēt. Ir daudz vieglāk spriest par rakstnieku darbu kvalitāti pagātnē nekā tagadnē, bet vēl grūtāk ir paredzēt, kāda būs nākotne. Gandrīz pilnīgi neiespējams pareģot, kāda individuāla rakstnieka darbu kvalitātes attīstību nākotnē.

Kaut kāds aptuvens spriedums pēc līdzšinējā trenda tomēr arī šeit ir iespējams — ne par atsevišķiem rakstniekiem, bet par rakstniecību visumā. Mūsu jaunie rakstnieki, tāpat kā jaunie gleznotāji, cenšas sekot modei un pielāgoties tām strāvām, kuŗas pašreiz valda mītnes zemē.

Rakstniecībā laika tecējumā sašķiramā divējāda pieeja, ko, trūkstot apzīmējumiem, raksturosim ar

(Nobeigums 5. lpp.)

BALVA ASTRĪDEI IVASKAI

Zinaīdas Lazdas piemiņas fonds dzejnieces 12. nāvesdienā paziņojis, ka Zinaīdas Lazdas balva pēc lietpratēju komisijas ieteikuma ar fonda valdes vienprātīgu lēmumu kā 5. laureātei piešķirta dzejniecei Astrīdei Ivaskai Oklahomā, ASV, par dzejoļu krājumu „Ziemas tiesa". Eventuālai apbalvošanai iesūtītos darbus izvērtēja komisija, kuŗā bija V. Melngaile, I. Dālberga, K. Rabācs un G Saliņš. Viņi balvas piešķiršanas motivācijā izcēluši Astrīdes Ivaskas dzejoļu krājuma valodas vērtības, atzīstot, ka „tās valdzina, ir pati vienkāršība, bet ar savu plūsmu aizved pie aizdabīgā ieraudzīšanas tik nešaubīgi, it kā tas būtu daļa no dabas". Tāpat atzīts, ka Astrīdes Ivaskas dzejā „kā reti kur citur visu jūt gravitējam kādam vienam kopīgam centram, ka kaut kur aiz visa ir slepena pasaules sirds".

Zinaīdas Lazdas balvu, kuŗu piešķir ik pa diviem gadiem par jauniem meklējumiem un panākumiem latviešu dzejas attīstībā kā saturā, tā izteiksmē, līdz šim jau bija ieguvuši dzejnieki Olafs Stumbrs, Andrejs Eglītis, Aina Kraujiete un Baiba Bičole.

TOP JAUNA SKAŅU PLAŠU SERIJA

Augšā vidū: Rūdolfs Mucenieks (pa kreisi), Austra Šteinberga un Jānis Šāberts ierunā skaņu lentē skatu no R. Blaumaņa „Indrāniem." — Augšā pa labi: Osvalds Uršteins ierunā Taukšķi no R. Blaumaņa „No saldenās pudeles". — Apakšā pa kreisi: ALAs kultūras biroja teātŗa mākslas sekcijas talcinieku grupa aplūko Olģerta Parpicka uzņēmumu kādreizējā Mērbekas latviešu teātrī Vācijā (redzams augšā pa kreisi), kas paredzēts uz plates apvalka; no kreisās — Brigita Kreišmane, Maija Priede, Inna Priede, Rasma Birzgale-Vītola, Ruta Strautmane, Ilze Raudsepa un Maija Šlesere. O. Parpickis kopā ar O. Uršteinu serijas pirmajā platē ierunājuši skatus no R. Blaumaņa „No saldenās pudeles" un A. Brigaderes „Lolitas brīnumputna". — Apakšā pa labi: Skaņu meistars inž. Ivars Buks un administrātors Vitolds Vītols.

Foto: V. V. Vītols

Saule, zeme un — dzīvais vārds

SARUNA PAR AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS KULTŪRAS BIROJA JAUNO SKAŅU PLAŠU SERIJU

Saule, saule, zeme, zeme,
Bez arāja nevarēja;
Arājiņš nevarēja
Bez labā kumeliņa.

Ārā ir lietains, drūms novembŗa vakars, bet iekšā sprakst kamīns, smaržo kafija, skan spraigas valodas. Esmu nākusi iztaujāt speciālu talcinieku grupu, kuŗas kopš vasaras strādājušas, sagatavojot Amerikas latviešu apvienības Kultūras biroja teātŗa mākslas sekcijas iecerēto plašu seriju. Taču izrādās, ka vispirms tieku iztaujāta pati. Man noprasa: „Ar kādu dzīvnieku latviešu cilvēks jūt visradniecīgākās saites?". Avīzēs notiekot polemizēšana par „suņu" vai „kaķu" cilvēkiem, vai latviešus tā vien varētu katēgorizēt? Pēc neilgām pārrunām nolemjam, ka latviešiem mīļas arī cūkas. Palūk, cik daudzas tautas dziesmas veltītas cūciņas šņukurītim! It sevišķi Ziemsvētkos. Svētki ir arī dāvināšanas laiks. Un viena no skaistākajām, latviskākajām dāvanām svētkos šogad būs ALAs kultūras biroja serijas „Saule, saule, zeme, zeme" pirmā skaņu plate, kuŗa iznāks decembŗa sākumā. Tā ir veltīta mūsu „saules un zemes" literātūras pamatbalstiem Annai Brigaderei un Rūdolfam Blaumanim. Platē iemūžinātas aktieŗu Austŗas Šteinbergas, Rūdolfa Mucenieka, Olģerta Parpicka, Jāņa Šāberta un Osvalda Uršteiņa balsis. Šie mākslinieki sniegs Anneles tēlojumu „Zemes meklētāja", skatus no pasaku lugas „Lolitas brīnumputns", no drāmas „Indrāni" un no komēdijas „No saldenās pudeles".

„Bet tas ir tikai sākums," mani informē iejūsmināta balsis. Literātūras izlasi līdztekus kārtojam nākošajām platēm. Otra iznāks uz pavasaŗa pusi un daudzinās Jāni Jaunsudrabiņu, Kārli Skalbi un Frici Bārdu. Pēdējam janvārī atzīmējama 90. dzimšanas diena. Pavisam serijā būs 5 plates ar 20 — 25 aktieŗu balsīm.

Domās aizmaldos atpakaļ vasarā, 23. jūnijā. Kaut Jāņi bija jau nolgoti gan Katskilos, gan citur, mēs pulcējāmies pie alus muciņas un siera rituļa. Ne jau lai līgotu. Nē, tovakar nesen ievēlētā ALAs kultūras biroja vadītāja Valda Melngaile bija paredzējusi nākotnes pasākumu izvērtēšanu kultūras laukā. Skaidra lieta, ka bostoniešiem jāatrod piedurknes un jāstājas darbā. Pasākumu ir daudz, darba vēl vairāk. Viens no tiem ir ALAs kultūras biroja, teātŗa mākslas sekcijas ieteiktā skaņu plašu serija. Tās nolūks — sagatavot latvisku literātūras izlasi mūsu trimdas skatuves ievērojamāko mākslinieku izpildījumā. Pie literātūras izlases Rasmas Birzgales - Vītolas vadībā strādā N. Kūla, M. Priede, I. Raudsepa, M. Šlesere un R. Straumane. Ieskaņošanas darbiem piesaista skaņu inženieri I. Buku.

Lūdzu R. Birzgali - Vītolu pastāstīt kaut ko vairāk par seriju un tās mērķiem.

„Projekta šaurajā apjomā, bez šaubām, nav iespējams ietvert visus mūsu izcilos rakstniekus, kā arī pilnībā raksturot pat tos, kuŗu darbi serijā pārstāvēti. Mēs tomēr ceram, ka arī šikai daļējs ieskats zīmīgajos motīvos radīs kādu atziņu par latvisko pasaules uzskatu - jēdzienu, kas biežajā lietošanā sācis pamazām izplūst un apmigloties. Serijas otrs mērķis ir darīt pieejamu latviešu aktieŗu priekšnesumu visiem tiem, kuŗi lielās izklīedētības dēļ zaudējuši saskari ar dzīvo latviešu teātŗa mākslu. Un treškārt, serija veltīta latviešu valodas krāšņumam, kas atklājas rakstnieku izteiksmes bagātīguma un mākslinieku runas meistarībā."

Man tūlīt prātā iekrīt doma, ka šāda serija būs ļoti noderīga ģimeņu un skolu vajadzībām. Latviešu bērniem un jauniešiem tēvu valoda tagad bieži nozīmē ikdienas valodu ar šauru vārdu krājumu un ierobežotiem izteiksmes līdzekļiem. Še nu būs neatsveŗams palīglīdzeklis valodas bagātināšanai. Plati varēs kopīgi noklausīties visa ģimene vai klase, atkrītis „vientuļā" grāmatu lasīšana pirms pārrunām. Bet, kas lai zina, varbūt, noklausoties lugu izvilkumus, vienam otram jaunietim radīsies vēlēšanās izlasīt arī pašu lugu? Arī Maršala Makluhana laikmetā notiek brīnumi!

„Neaizmirsti paziņot, ka plates iegriezīs profesionāla amerikāņu studija, un tās varēs atskaņot kā 'stereo, tā 'monofoniski'," manu aizdomāšanos pārtrauc kāda balss. Mani arī vēl informē, ka plate maksās 5,50 dol., bet pasūtinot visu seriju, katru plati varēs iegūt par 4,50 dol. Pasūtinājumus atsevišķai platei un visai serijai jau pieņem Ilze Raudsepa (19 Crosby Rd., Chestnut Hill, Mass. 02167, U. S. A. Pirmā plate iznāks tikai 500 eksemplāros, tādēļ ieteicams ar pasūtinājumiem pasteigties.

„Kas pamudināja izvēli plates nosaukumam?" atvadoties jautāju. „Mēģinājām atrast dzejisku, nenodrāztu domu, kuŗa raksturotu latvieša pasaules uztveŗi no tālās pagātnes līdz šodienai. Anna Brigadere sacīja 'Dievs, daba, darbs.' Senais latvietis šo pašu domu risināja tautas dziesmās. Rinda 'Saule, saule, zeme, zeme' vienkārši likās pirms gadsimtiem radīta mūsu serijas virstematam. Tā sēž'."

K. Nora

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(43. turpinājums)

Pēc minūtēm piecām vajadzēja ierasties Vandai, vismaz tā viņa bija solījusies. Bet — ko dos šī tikšanās? Bijušais neatgriežas, ir palikušas tikai illūziju krāsmatas, sagruvuši tempļi, dievi un dievietes ar aplauztām rokām un galvām. Pārmaiņas ir visnežēlīgākie soģi, kuŗi nevienu neattaisno, nepiedod nevienu pārkāpumu, neuzklausa nevienu grēksūdzi.

Viss paiet, pārmainās un pazūd, pelnos kliests,
Lai jaunos veīdos iecirtīgi viestos.
Pat zvaigznēm jāizbālē, jānodziest,
Kad ausma atmirdz padebešu griestos.

Un krastiem jāzūd, klintīm jāsadrūp,
Kas paliek, pretojoties ceļā stājas;
Un viļņi nenorimst, te plīst, te ceļas, klūp,
Kad debess dziļumi ar dzelmēm sarunājas.

Ne viļņiem augstākiem nav spēka plūdus siet,
Ne tērauds varenais spēj pārmainīt to gaitu.
Ir ledum jāsalūzt un jūrā jāaiziet,
Lai jauni gadusimti jaunas gruvas skaita.

Par vaidiem skaļāk runā pārvērtību prieks,
Par gaismu ātrāk slava projām steidzas...
Zūd vara viltīgā, zūd ziedi, sapņi, sniegs,
Vien naids un mīlestība neizbeidzas.

Pēdējā rinda Česlava lūpu skandēta, negribot izveda viņu no pagātnes katakombām. Kaut kas bija, kaut kas palika. Mainīgajā pasaulē bija kādi nemainīgi balsti. Viņš ievilka krūtīs dziļi elpu un pārlaida skatienu lēdijas darba istabai. Mēbeles bija tajā pašā vietā, kur palika pērnruden, tikai žurkas būris stāvēja tukšs. Dzīvnieciņš, lēdijas laimnesis, bija drīz nobeidzies pēc saimnieces aizbraukšanas. Varbūt tā bija liktenīga nejaušība, varbūt nezināmu debesu spīdekļu nolikts kopīgs liktenis? Dombrovskis lūkojās Kesvikas portretā: viņas acis raudzījās bez pārmetumiem, tur drīzāk bija piedošanas svētlaime vai dzīvības skurbuma atbalss. Portrets rādīja citu lēdiju Kesviku, ne to, kuŗa no viņa atvadījās viesnīcā Vinē. Toreiz viņas sejā jau tvērās nāves ēna. Nekas viņu vairs nesaistīja... Viņa gan vēl kā slīcējs meklēja glābiņu, vēl tvērās pie pēdējās laivas, kas varētu izvest krastā, bet krasts bija tālu, un viņai nosala dvēsele un rokas. Viņa apzinājās, ka nonākusi strupceļā un, meklējot izeju no tā, atrada nāvi. Varbūt tas ir vienīgais no visiem iespējamiem izlīdzinājumiem, vienīgā drošā izeja.

Česlavs vēlreiz pārlaida skatienu istabai, kuŗā katru rītu viņa vecmāmiņa pēc sena paraduma noslaucīja putekļus un sakārtoja papīrus uz rakstāmgalda, pie kuŗa kopš pērnā novembŗa neviens nebija sēdējis. Istaba bija tā pati, bet tai trūka lēdijas Kesvikas elpas, sāpju un satraukuma. Tikai dzīvība atdzīvina tukšas telpas, grīdsegas, lustras un grāmatu plauktus. Nelasītās grāmatas ir kā ēģiptiešu piramidas, kuŗās mūža miegā atdusas valdnieku mūmijas. Arī tās labākās grāmatas tikai tad iemanto nemirstību, kad tās lasa...

Pie durvīm atskanēja īss satraukts zvans. Bet, varbūt, Česlavam pašam tikai tā likās. Zvans taču nepazīst cilvēku pārdzīvojumus, neatbalso tos, tikai pieteic kāda atnākšanu. Dombrovskis aizturēja elpu, sirds strauji sita, viņš sasprindzināja uzmanību, klausījās. Tā bija viņas balss... Vai patiesi viņš tikai ārēji samierinājies ar visu notikušo?

Vien naids un mīlestība neizbeidzas... Kam vajadzēja to atgādināt? Tieši tagad bija jāatraisās no katra sentimenta, nepieciešama virišķīga aukstasinība... Pagājušo nakti viņš bija ilgi domājis par Vandu, par šo tikšanos, meklējis vārdus, ko viņai teikt. Tikai gaismai austot, viņš bija guvis atziņu, ka notikušais vairs nav atsaucams. Neviens nav ieguvis mīlestību ar draudiem, ar lūgšanām, ar glēvu svārstīšanos. Viņa ir saderināta ar citu. Kādēļ — tas bija Vandas noslēpums, ne viņa. Viņa pienākums bija atvadīties bez nopūtām, bez pārmetumiem. Viņš atvadīsies klusēdams, kā atvadās no jaunības, no iecerēm, kuŗas nav īstenojušās. Ja viņai pietrūka pacietības gaidīt, tad tur jābūt kādiem svarīgiem vai vismaz Vandai svarīgiem iemesliem, kuŗi viņam nav jāizdibina. Neviens nav izbēdzis no savas ēnas, arī Vandai, varbūt, bija kāda ēna, no kuŗas nespēja atraisīties. Česlava seja atkal kļuva mierīga, satraukums bija uzveikts, vismaz ārēji. Viņš tagad spētu pat nāves spriedumu noklausīties bez izmisuma pazīmēm vaibstos.

„Kur viņš ir?..." aiz durvīm jautāja pazīstama balss. Vārdi, likās, slēpa lūgumu un neizsāpētas sāpes. Šo balsi dzirdot, Česlavs mazliet nodrebēja, bet palika istabas vidū gaidām.

„Šeit," atbildēja vecmāmiņa āizsmakušā balsī.

Gaitenī dzirdēja divu cilvēku soļus. Vecmāmiņas mīkstajās kurpēs ieautās kājas tikko atbalsojās, bet Vandas soļi nervozi sita ritmu uz parketa. Durvis vērās, un uz sliekšņa parādījās grāfiene. Viņas acis bija valgas.

„Te ir tas pazudušais dēls...," viņa teica piesmakušā balsī, tikko valdīdama raudas.

Vanda spēra soli pāri slieksnim un palika stāvam. Česlava miers viņu satrieca. Viņa bija dzeltenā ielas tērpā, pāri pleciem, kā parasti, plūdoja liepu ziedu matu vilnis, un kreisajā rokā viņai bija pusplaucis tulpes zieds. Viens pats pusplaucis zieds.

„Esi sveicināts, pēc tik gaŗa ceļa atgriežoties mājās!" teica Vanda un tuvojās viņam.

Česlavs, pats pret savu gribu, spēra soli uz viņas pusi, kamēr sajuta sejā Vandas satraukto elpu. Viņš saprata, ka Vandas dvēselē trakoja neapsaucams viesulis. Kādu postu tas nodarīs, to vēl neviens nevarēja pareģot.

Vecmāmiņa izslīdēja no lēdijas darba isabas kā ēna un atstāja abus jaunos vienus. Viņas klātiene bija lieka.

„Es tev atnesu sarkanu tulpes pumpuru, priecājos, ka esi dzīvs-..." Vanda runāja, bet viņas vārdi pinās, un viņa pati sarka.

Viņa sniedza Česlavam pietvīkušu roku un ilgi to neatvilka. Česlavs to satvēra, saspieda cieši, un šajā mirklī juta, ka nekas nav pagājis, nekas nav aizmirsts, nekas nav izlīdzināts. Protams, viņš nerāpsies pāri žogam aizliegtā dārzā, bet šī dārza vārti paši atvērsies. Pusplaukusi tulpe kvēloja viņa rokā.

Viņš raudzījās Vandai sejā: tie bija tie paši vaibsti, tikai rievas ap muti bija dziļākas, piere nelīdzenāka, bet acīs dega senā uguns. Kamēr Česlavs meklēja pirmos vārdus, Vanada lūkojās viņā un klusi lūdza piedošanu.

„Labi, ka mani vēl ateeries," Česlavs noteica, atlaizdams jaunās sievietes roku. „Paldies, ka atnāci vēl atvadīties no manis. Mums bija tik daudz kopīgu gaitu un uzskatu... Sēdies, ja tev kāds brītiņš laika. Tik daudz būtu ko atklāt, tikai nezinu, vai visa tas tevi vairs interesē."

(Turpinājums sekos)

Padziedāsim nu, bāliņi!

TORONTO JAUKTA KOŖA DAINA 20 GADU

Kas gan nebūs dzirdējis dziedam Toronto latviešu Dainas kori? Tas skandinājis savas dziesmas kā Kanadā un ASV, tā arī Eiropā. Dainas koris ir pati dziesma! Un šī dziesma skanējusi latviešu dienā, valstssvētkos, piemiņas aktos, Jāņos, brīvdabas uzvedumos, organizāciju sarīkojumos, radiofonā un skaņu platēs, baznīcās un kapsētās, kā arī neskaitāmos pašu koncertos, pulcinot un vienojot, ieliksmojot un apgarojot, mierinot un stiprinot tautiešus, vairāk nekā 30 reižu ar dziesmām priecinot arī cittautiešus.

Dainas koŗa dziesma skanējusi vairāk līksmi nekā skumji, bet bijuši brīži, kad tā skanējusi pavisam sēri, pat izmisīgi, kad pašu dziedoņu sirdis sažņaugušās sāpēs un acis pildījušās asarām. Šāda liela sāpju diena koŗa dzīvē bija 1960. gada 26. jūnijs, kad pēc vairāk nekā 10 gadu nepārtraukta kāpiena dziesmu kalnā, līdzīgi saulei šai laikā, mūra koŗa pirmā diriģente un dvēsele brīvmāksliniece Ērika Freimane, arī pati būdama pašā dzīves plaukumā, bet nepilnus divus gadus vēlāk, 1962. gada 13. aprīlī, diriģenta zizlis apstājās komponista Jāņa Cīruļa pagurušajā rokā, kuŗa to bija pārņēmusi no koŗa pagaidu vadītājas Austras Andersonas.

Sākot ar pirmo latviešu dziesmu dienu Toronto, Dainas koris nav iztrūcis nevienos Kanadas latviešu dziesmu svētkos un, protams, piedalīsies arī piektajos nākamgad Toronto. Tas vienmēr dziedājis tikai citiem, bet 6. decembrī — savā 20 gadu pastāvēšanas jubilejā līksmi dziedās arī pats sev: „Padziedāsim nu, bāliņi!"

Jubilejas koncerts notiks Parkdale Collegiate auditorijā (209 Jameson Ave) Toronto, kur Dainas koris plkst. 7 vakarā gaidīs viesos visus dziesmu draugus. Programmā uzņemtas latviešu skaņražu 14 diesmas — J. Vītola, J. Zālīša, V. Ozoliņa, J. Cīruļa, A. Kalniņa, J. Graubiņa, J. Norviļa un E. Freimanes kompozicijas ar mūsu dzejnieku tekstiem un tautas dziesmu jautrie un nebēdnīgie sabalsojumi. Programmā uzņemta arī J. Norviļa „Rīga, Rīga", kuŗu Ziemeļamerikā atskaņos pirmo reizi.

Dainas koris savam jubilejas koncertam rūpīgi gatavojies jau ilgu laiku, pulcējoties neskaitāmos mēģinājumos, gludinot un spodrinot dziesmas. Nule bija atkal vakars, kad koristi Sv. Jāņa baznīcā sanāca mēģinājumā. Daudzi tikko bija beiguši ikdienas darba soli un steigušies kalpot dziesmai — priecīgi, neapguruši, lai dziesmu spēkā stiprinātos rītdienai. Diriģente Alma Skudra - Kārkliņa jau nodarbojās ar savu jaunveidoto meiteņu ansambli Dainuvīte, Dainas koŗa jaunāko atvasīti, tikko izplaukušu jubilejas priekšvakarā ar 14 jaunu meiteņu balsīm, kuŗas dzied arī pamatkorī. Kad koristi bija sapulcējušies un visi ierakstījušies reģistrācijas grāmatā, diriģente atkal nosēdās pie klavierēm, lai „patramdītu" kopkori, jo laika bija atlicis maz un iestudējamo dziesmu daudz.

Nav viegli savaldīt 70 balsu jaukto kori, kuŗu kā tramīgu zirgu pēdējos deviņus gadus vadījuši pieci dažādi diriģenti. Kad valodas cēlās kā putojošs alus kauss, koŗa vadītāja tās apklusināja ar vienu rokas mājienu.

„Pieci graudi, sešas mucas, kas par brangu alutiņu. Nu tik tā!" dziedāja vīru balsis. Skanēja braši un lielmanīgi, bet diriģente vēl nebija apmierināta. „Dziediet tā, it kā jūs jau būtu noreibuši no tiem pieciem graudiem," viņa aizrādīja. Bet mēģinājums nav priekšnesums, kad zāles pustumsā sēž izsalkusi publika — visu skatuves mākslinieku lielais monstrs, kas uztver katru skaņu. „Vai jūs izbeigsit sarunāties!" koŗa vadītāja spēcīgi uzsita uz klavieŗu taustiņa. „Sāksim atkal no gala!" Un dziedoņi līksmi atbildēja: „Nu tik tā, nu tik tā!"

Tāda ir koŗa ikdiena.

Koŗa dzīvē 20 gadu ir liels sasniegums. Dainas koris šos dziesmotos gadus aizvadījis nepagurdams, tagad iekāpjot trešajā gadu desmitā. Korim stāvot uz jubilejas sliekšņa, māc doma, vai tas vēl dziedās otrus divdesmit gadus? Tas ir jautājums ne vien attieksmē uz latviešu koŗiem vien, bet mūsu kultūras pasākumiem svešumā vispār. Mēģinājuma vakarā īsajā sarunā ar koŗa diriģenti A. Skudru - Kārkliņu bija jādzird skumja atziņa, ka nepaies pārāk ilgs laiks, kad būs vairs tikai sieviešu koŗi vien, jo vīru balsis jauktajos koŗos ar katru gadu vairāk pagurst un samazinās skaitā, bet gados jauni dziedātāji viņu vietā nenāk, ko nevar sacīt par meitenēm.

Dainas koris nodibināts pašā 1949. gadā, kuŗā pa lielākai daļai veidojās un darbu sāka arī citi latviešu kultūras un sabiedriskie pasākumi Ziemeļamerikā, organizācijas, biedrības un draudzes. Dainas jubilejas koncerts sakrīt tieši ar koŗa dibināšanas dienas datumu pirms diviem gadu desmitiem — 1949. gada 6. decembrī, kad pirmie koristi saskaņoja balsis, lai jau pēc pāris nedēļām savas diriģentes Erikas Freimanes vadībā dziedātu tikko nodibinātās latviešu preses biedrības Kanadas kopas un laikraksta „Brīvā Balss" eglītes vakarā 23. decembrī Ungāru zālē Toronto. Tā bija koŗa pirmā uzstāšanās, nodziedot trīs dziesmas: A. Ābeles „Vienu pašu baltu zvaigzni", V. Bērzkalna „Tumsa, tumsa" un J. Vītola „Dievišķais mirdzums", kā atzinību izpelnoties pirmos publikas ziedus — Birutas Senkēviča sniegtās nejķes un šim gadījumam veltītu dzejoli. Viņa kļuva Dainas „krustmāte", populārizējot un atbalstot koŗi ar savu laikrakstu visādos veidos. Par telpu sagādi koncertiem un citām praktiskām lietām toreiz rūpējās vijolnieks Jānis Lazdiņš.

Pirmo atklāto koncertu plašākai publikai Dainas koris sniedza 1950. gada 16. martā, kas bija sākums tā dziesmotajām gaitām cauri visiem divdesmit gadiem. 1959. gada 17. novembrī koris svinēja savas darbības pirmo desmit gadu jubileju, sniedzot koncertu Ītona auditorijā, bet jau liktenīgu nojautu zīmē, jo Ērika Freimane bija smagi slima. Nākošā gada 26. jūnijā, pēc vairāk nekā 10 gadu koŗa vadīšanas, viņa šķīrās no savas dziedoņu saimes uz mūžu. Koŗi pēc tam 6 mēnešus vadīja Austra Andersona - Plampe, bet ar 1960. gada decembri — Jānis Cīrulis, kuŗam liktenis bija lēmis kori vadīt tikai 14 mēnešu, jo 1962. gada 13. februārī viņš sekoja Ērikai Freimanei aizsaulē, diriģenta zizli pārņemot Jānim Pālenam, kuŗš to turēja līdz 1967. gada 11. septembrim, kad to nodeva tālāk Almai Skudrai - Kārkliņai.

Koŗa karogā, kuŗu tas saņēma 10 gadu jubilejā, rakstīta Ērikas Freimanes izvēlētā devīze „Dievam, dziesmai, dzimtenei!" Zem šī karoga pašreiz sapulcināti 70 dziedātāji — 27 soprāni, 21 alts, 11 tenoru un tikpat basu. Koŗa (kopš 1967. gada) priekšnieks pašreiz ir Alfreds Purvs, viņa vietniece Rasma Bērziņa, valdes sekretāre Marianna Vosveniece, mantzine Skaidrīte Tērauda un kasieris Uldis Pavlovičs. Iepriekš koŗa priekšnieki laika secībā bijuši Edgars Kraujiņš (2 gadus), Pēteris Broks (1), Arnolds Jankovskis (10), Alberts Butāns (1) un Valdis Veitmanis (4).

Lai uzturētu koŗa pirmās diriģentes Ērikas Freimanes piemiņu, nodibināts viņas piemiņas fonds, kuŗa statūti pieņemti 1962. gada 7. jūnijā, ar mērķi „piešķirt naudas balvu, ne retāk kā pa diviem gadiem reizi, jau esošajiem un topošajiem diriģentiem trimdā mūzikālās izglītības atbalstam". Fonda līdzekļi iekrājas no pašu koristu un sabiedrības ziedojumiem, iemaksājot arī 10% no koŗa sarīkojumu atlikuma. Pirmā balva piešķirta Mariannai Lukšai Londonā, Ontario, otra — Anitai Grigalei - Rundānei, Toronto, bet trešās balvas ieguvēju paziņos koŗa jubilejā. Fonds izdevis Ērikas Freimanes dziesmas jauktiem un vīru koŗiem. Komponistes un diriģentes piemiņai koŗa „krustmāte" Biruta Senkēviča uzrakstījusi īpašu dzejoli — „Ērikai Freimanei aizejot":

Pēkšņi atvērās aizsaules vārti —
Mūžībā nogrima apskaidrots
vaigs,
Pāragri izdzisa dzīvības sārti,
Apklusa Mūzas dvesmojums
zaigs.

Skumjās draugi
pie atvērta kapa
Skaņradei pēdējās ardievas teic,
Aizveŗas dziesmotā dzīvības lapa,
Dziesmās skanēt neizbeidz!

Un Dainas koŗa dziesma skan. Korī vēl tagad kopš paša sākuma dzied Maiga Rubene, Biruta Siliņa, Melita Lapiņa, Anna Vītola, Imanta Spēlīte un Anna Kreile, kuŗa gadu skaita ziņā, laikam, būs vecākā koŗa dalībniece.

Skumjām cauri aužas arī prieks, jo tāda ir dzīve. Arī Dainas koris nav izņēmums, tādēļ savā 20 gadu jubilejā uzgavilēs: „Pieci graudi, sešas mucas, kas par brangu alutiņu. Nu tik tā, nu tik tā!"

K. S.

JAUKTAIS KORIS DAINA TORONTO

Priekšā no kreisās: Herta Višņevska, Rasma Stagava, Vizma Maksiņa, Skaidrīte Leja, Ruta Ezerkalna, Rita Āpše, Rasma Bērziņa, diriģente Alma Skudra-Kārkliņa, Ingrida Bulmane, Imanta Spēlīte, Skaidrīte Tērauda, Aija Kārkliņa, Maiga Rubene un Anda Maksiņa; 2. rindā — Marga Ulmane, Dace Vare, Astra Maksiņa, Rasma Caune, Marta Cielava, Zenta Rācene, Emma Dzeguze, Marta Bergholca, Anna Kreile, Jozefīne Tamberga, Ingrida Bērziņa, Anita Zobena un Inga Jēkabsone; 3. rindā — Biruta Siliņa, Velta Libere, Soņa Preisa, Zenta Pontuška, Zaiga Kalniņa, Brigita Gulēna, Herta Pempere, Anite Volmera, Rita Auziņa, Melita Lapiņa, Valija Skuja, Gaida Āpše un Anna Vītola; 4. rindā — Uldis Maksiņš, Eriks Melders, Jānis Koncis, Francis Taurens, Artūrs Bērziņš, Edgars Skujevskis, Arvīds Āpše, Juris Tērauds, Karloss Pontuško un Valdemārs Kārkliņš; aizmugurē — Vitauts Ceinovskis, Alfreds Purvs, Voldemars Aditājs, Alberts Butāns, Jānis Atmats, Ernests Krastiņš un Elmārs Zūļis. Uzņēmumā trūkst koŗa dalībnieki Rasma Pērkona, Dzintra Pērkona, Laura Rudolfa, Astra Maksiņa sen., Lilija Treimane, Marianna Vosveniece, Kārlis Galis, Uldis Pavlovičs, Jānis Luste, Auseklis Pērkons un Alberts Siliņš.

Foto: JAK

Kanada izšķīrusies par V. Hazneru

(Pārcelts no 1. lpp.)

plati bērniem. Iecerēto vēstures dokumentu un materiālu vitrīnu iekārtošanai DV namā valde atvēlēja 200 dol. Tās iekārtos pēc T. Ķiķaukas meta.

Valdes sēdē bija ieradies arī tēlnieks un kokgriezējs Z. Lakstīgala no Voterlū. Iepazinies ar DV namu, viņš izteica gatavību izgatavot kā dāvanu nama dekorēšanai Latvijas un Kanadas ģerboņus, kā arī DV emblēmu, ko valde pieņēma ar pateicību. Sēdes nobeigumā pridis E. Krūka pasniedza DV centrālās valdes piešķirto zelta nozīmi R. Britālam par nopelniem organizācijas darbā.

Valdes sēdē piedalījās priekšsēdis E. Krūka, viņa vietnieks un kultūras daļas vadītājs J. Gailītis, sekretāri E. Jaunzars un T. Zandersons, kasieris R. Britāls, biedrzinis un sporta daļas vadītājs A. Taube, aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps, ārējās un iekšējās informācijas daļu vadītāji O. Ieviņš un R. Norītis, jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols, Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne, revīzijas komisijas pridis V. Veidemanis, goda tiesas pridis K. Bencons, DV nama pārvaldes pārstāvis J. Kleķeris, J. Ronis no Bramptonas nodaļas un O. Kļavenieks no Toronto nodaļas.

R. N.

BPLA priekšsēdim prof. P. Lejiņam (pa labi) un LNAK valdes priekšsēdim T. Kronbergam apmeklējot „Latvija Amerikā" redakciju un Kanadas DV spiestuvi, burtlicis J. Umbris ciemiņus iepazīstina ar saliekamās mašīnas darbību.

Foto: J. Liģers

TORONTO ZIŅAS

❶ Uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 27. novembrī no Kēna bēru nama izvadīja 24. novembrī mirušo Latvijas mākslas akadēmijas pēdējo rektoru prof. Jāni Kugu. Piedaloties ap 60 sērotājiem, aizlūgumu vadīja arhibīskaps A. Lūsis. Sēru namā ērģeles spēlēja Edite Timermane. Šķirstu nesa veco un jauno mākslinieku saime. Pie kapa, kur stāvēja mākslinieku goda ierinda, no aizgājēja atvadījās Mākslinieku vienības Latvis valdes priekšsēdis J. Zuntaks, brīvās pasaules latviešu mākslinieku ardievās izteicot arī dzimtenē esošo mākslinieku sēras. Mākslas akadēmijas korporācijas Dzintarzeme vārdā atvadījās Pēteris Kārkliņš. No Erlangenas, Rietumvācijā, uz Toronto bija atlidojusi arī nelaika otra meita Ieva Kuga - Štupa, bet no Bostonas ieradies profesoram tuvs svešuma līdzgaitnieks advokāts Alberts Brīvkalns.

❷ Kanadas DV tradicionālais Ziemsvētku tirdziņš notiks 6. un 7. decembrī DV namā (125 Broadview Ave.) .Pirmajā dienā tas būs atvērts no plkst. 10 rītā līdz 8 vakarā, bet otrā — no plkst. 10 rītā līdz 5 pēcpusdienā. Tirdziņā būs latviski audumi, keramika, ādas un koka izstrādājumi, gleznas, grāmatas un daudz cita piemērotām svētku dāvanām, kā arī jaunākās Kanadas DV izdotās skaņu plates — kaŗavīru dziesmas, Ziemsvētku dziesmas un speciālplate bērniem.

❸ TLB inženieŗu un tehniķu kopas 20. novembŗa sanāksmē Latviešu namā, kuŗā piedalījās ap 20 dalībnieku, kopas pr-ks V. Sabanskis informēja par darba aktuālitātēm, atzīstot, ka labi izdevusies inženieŗu balle, dodot arī atlikumu. Ar klusuma brīdi klātesošie godināja nule mūžībā aizgājušās kopas kādreizējā priekšnieka inž. A. Rubļa piemiņu. Sanāksmes tālākajā gaitā inž. U. Kiesners referēja par tematu „Ciklotrona magnēta projektēšana", priekšlasījumu papildinot ar skicēm. Viņš galvenokārt uzsvēra, ka 4 Rietumkanadas universitātes attīsta šo ciklotronu, ar to paveŗot iespējas pētījumiem vidējās enerģijas fizikā, par kuŗu līdz šim visumā vēl maz zināms. Ar ciklotrona uzbūvēšanu Kanada izvirzīsies par vienu no pirmajām valstīm fizikas pētījumiem Šis magnēts svērs vairāk nekā 4000 tonnu. Pēc referāta inž. U. Kiesners pārrunās atbildēja uz interesentu jautājumiem.

❹ Prospekta krēmatorijā 29. novembrī pārpelnoja 23 gadu vecumā bija tragiskā nāvē mirušo Juri Piegāzu. Aizlūgumu vadīja māc. A. Čops. Jaunekli 26. novembŗa rītā atrada bez dzīvības pie vecāku mājas, kuŗā viņš dzīvoja. Mājas ārpusē atrasta arī mazkalibra šautene. Aizgājējs kādu laiku bija studējis Toronto universitatē, devies ceļojumā uz Indiju un gatavojās arī Meksikas apmeklējumam. Viņš jau ilgāku laiku sirga ar grūtsirdību, nepalīdzēja arī māc. A. Čopa mierinājums. Pirms traģiskā notikuma aizgājējs dažas dienas nostrādāja savā jaunajā darba vietā, kādā laboratorijā. Par nelaiķi sēro vecāki un brālis.

❺ Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komitejas apakškomitejas „Nākotne 70" aicināti, 23. novembŗa pēcpusdienā Latviešu namā bija pulcējušies ap 50 jauniešu un jaunatnes darbinieku, kuŗi 19. oktobrī piedalījās 25 jūdžu soļojumā apkārt Toronto, „no Rīgas uz Jelgavu", tā „sapelnot" līdzekļus jaunatnes sarīkojumu nedēļas organizēšanai dziesmu svētku laikā. Slēgtajā sarīkojumā izrādīja filmu par dažu jauniešu ceļojumu no Kanadas uz Divreizdivi nometni pie Portlandes un nometnes dzīvi. Šo braucienu un nodarbības nometnē filmā bija dokumentējis Pēteris Vilks no Londonas. Izlozēja 5 brīvkartes „Nākotne 70" dažādiem sarīkojumiem. Tās laimēja Inese Briede, Māris Kārkliņš, Olivers Šteins, Daina Brumele un Atis Freimanis. Soļojuma dalībniekiem izsniedza pateicības rakstus nodošanai saviem „sponsoriem", kuŗi soļotājiem kā „darba devēji" bija apņēmušies samaksāt katru nosoļoto jūdzi, nosakot atlīdzību pēc pašu vēlēšanās. Dalībniekiem tagad bija rīkots cienasts ar dziesmām, mūziku un tautas dejām.

❻ Archibīskaps A. Lūsis 29. novembrī uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja 2 dienas iepriekš. 47 gadu vecumā mirušo Juri Tontegodi, kas pēc pārciestās operācijas bija sirdzis jau ilgāku laiku. Par viņu sēro dzīvesbiedre Emīlija, brāļi Jēkabs un Kristaps, kā arī māte Līze. Tontegodes vārds Latvijas vēsturē ir slavens, jo tas cēlies no seno kuršu ķēniņiem, kuŗu pēcnācēji Kurzemē, Kuldīgas apkārtnē apdzīvoja septiņus ciemus un pārējo zemnieku vidū baudīja izcilas priekšrocības ne vien vācu ordeņa laikā, kad nemaksāja nodokļus un nepildīja klausības, bet savas tiesības izkaŗoja arī pie krievu valdības. Atsevišķajām kuršu ķēniņu dzimtām, līdzīgi muižniekiem, bija savi ģerboņi, kuŗi bija ieglezoti arī baznīcu logu stiklos.

Jārāda ar pirkstu un jākliedz

Vinipegas latviešu biedrības organizēto Latvijas valstssvētku aktu 16. novembrī St. James Civic Centre zālē ar uzrunu atklāja biedrības priekšnieks T. Sniķeris. Pēc Latvijas himnas svētbrīdi vadīja māc. L. Grendze, bet svētku runu teica kādreizējais LNAK valdes priekšsēdis un pašreizējais LNAK politiskās nozares vadītājs Viktors Upeslācis no Toronto, cita vidū norādot: „Boļševiki, redzēdami, ka mūs nevar apspiest, grib tagad mūs kā tautu iznīcināt, izlietojot visus līdzekļus. Mums tagad jākliedz, lai dzird visa pasaule par šo genocīda plānu. Visu laiku mēs esam centušies informēt politiķus. Tagad tas jāatmet, jo politiķi ātri mainās, mūsu apmācīto vietā nāk tādi, kas vai nu nezina, vai arī negrib nekā zināt par mūsu lietu. Mums tagad jārāda ar pirkstu uz tiem politiķiem, kuŗi par mums negrib zināt. Mums jākliedz tik skaļi, lai kūtrie nobīstas un kļūst dzirdīgi!"

Runājot par bērnu un jauniešu latvisko audzināšanu, V. Upeslācis uzsvēra, ka Jāniti jāmāca būt latviskam, kamēr viņš vēl ir Jānītis un vēl nav aizklīdis citos ceļos.

Runas beigās runātājs ieteica dibināt arī Vinipegā latviešu kreditsabiedrību, apsolot palīdzību no Toronto.

Še jāpiebilst, ka Vinipegā apstākļi ir savādāki nekā citos lielākajos latviešu centros. Jau ģeografiskajā ziņā vien Vinipega atrodas tālu no citiem centriem, tāpēc sabiedriskie ceļošanas izdevumi latviešiem bijuši mazāki. Tāpat Vinipegā mazāk ir tādu latviešu, kas pārkreditējušies. Tā Vinipegā gan viegli varētu nodibināt latviešu kreditsabiedrību, netrūktu arī noguldītāju, bet grūti būtu atrast tādus, kas naudu aizņemas.

Pēc V. Upeslāča svētku runas A. Petardi nospēlēja labi sagatavotu klavieŗgabalu, bet T. Sniķeris nolasīja patriotiskus dzejoļus. Sarīkojums beidzās ar kopīgu azaidu pie biedrības dāmu klātajiem galdiem.

Par 18. novembŗa nozīmi bija ievietoti raksti abos Vinipegas dienas laikrakstos, tāpat sakarā ar Latvijas valstssvētkiem bija noorganizēti radioraidījumi. Raidītājs CKRC sniedza ziņas par Latviju, pakavējās pie 18. novembŗa nozīmes latviešu tautai un nospēlēja Latvijas himnu. CKY Byline raidījumā nolasīja raidītājam piesūtīto informācijas rakstu un Latvijas himnu, pēc tās dažas latviešu dziesmas. GGOB raidītājs pusstundas programmā atskaņoja Kanadas DV valdes sagatavotu saņu lenti, bet Altonas raidītājs vakara programmā pusstundu sniedza latvisku mūziku ar paskaidrojumiem par 18. novembŗa nozīmi.

J. Z.

Izsakām sirsnīgu pateicību visiem radiem, draugiem, organizācijām un biedrībām, kā arī Hamiltonas piļsētas galvam V. Kopam un veselības ministram J. Manro par apsveikumiem, veltījumiem un dāvanām sakarā ar mūsu 50 gadu laulības jubileju.

Francis un Elizabete Zarani

557 King St. E., Hamilton, Ont.

ZIEDOJIET DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS **PALĪDZĪBAS DARBAM!**

Ziedojumi nododami visās DV nodaļās un DV apvienībās

ita Āpše, Rasma Bērziņa, di-
ga Rubene un Anda Maksiņa;
ma Dzeguze, Marta Berghol-
uta Siliņa, Velta Libere, Soņa
lita Lapiņa, Vaļija Skuja, Gai-
rs Bērziņš, Edgars Skujevskis,
Alfreds Purvs, Voldemars
eki Rasma Pērkona, Dzintra
s Pavlovičs, Jānis Luste, Au-
Foto: JAK

bija dokumentējis Pēteris
ks no Londonas. Izlozēja 5
vkartes „Nākotne 70" dažā-
m sarikojumiem. Tās laimēja
se Briede, Māris Kārkliņš, Oli-
s Šteins, Daina Brumele un
Freimanis. Soļojuma dalīb-
kiem izsniedza pateicības rak-
s nodošanai saviem „sponso-
m", kuŗi soļotājiem kā „dar-
devēji" bija apņēmušies sa-
ksāt katru nosoļoto jūdzi, no-
ot atlīdzību pēc pašu vēlēša-
. Dalībniekiem tagad bija rī-
s cienasts ar dziesmām, mū-
un tautas dejām.
Archibīskaps A. Lūsis 29. no-
brī uz Jorkas kapsētas latvie-
nodalījumu izvadīja 2 dienas
iekš 47 gadu vecumā mirušo
i Tontegodi, kas pēc pārcies-
operācijas bija sirdzis jau il-
u laiku. Par viņu sēro dzīves-
ire Emīlija, brāļi Jēkabs un
staps, kā arī māte Līze. Tonte-
es vārds Latvijas vēsturē ir
vens, jo tas cēlies no seno kur-
ķēniņiem, kuŗu pēcnācēji Kur-
ē, Kuldīgas apkārtnē apdzīvo-
septiņus ciemus un pārējo zem-
u vidū baudīja izcilas priekš-
bas ne vien vācu ordeņa lai-
kad nemaksāja nodokļus un
ildīja klaušas, bet savas tiesī-
izkaroja arī pie krievu valdī-
Atsevišķajām kuršu ķēniņu
ntām, līdzīgi muižniekiem, bi-
savi ģerboņi, kuŗi bija ieglez-
arī baznīcu logu stiklos.

un jākliedz

as beigās runātājs ieteica di-
t arī Vinipegā latviešu kredit-
iedrību, apsolot palīdzību no
onto.
e jāpiebilst, ka Vinipegā apstāk-
r savādāki nekā citos lielāka-
latviešu centros. Jau ģeografis-
ā ziņā vien Vinipega atrodas
no citiem centriem, tāpēc sa-
lriskie ceļošanas izdevumi lat-
šiem bijuši mazāki. Tāpat Vini-
ā mazāk ir tādu latviešu, kas
kreditējušies. Tā Vinipegā gan
gli varētu nodibināt latviešu
ditsabiedrību, netrūktu arī no-
ditāju, bet grūti būtu atrast tā-
, kas naudu aizņemas.
ēc V. Upeslāča svētku runas
Petardi nospēlēja labi sagata-
klavierga balu, bet T. Sniķe-
nolasīja patriotiskus dzejoļus.
ikojums beidzās ar kopīgu azai-
pie biedrības dāmu klātajiem
diem.
ar 18. novembŗa nozīmi bija
etoti raksti abos Vinipegas die-
laikrakstos, tāpat sakarā ar
vijas valstssvētkiem bija no-
anizēti radioraidījumi. Raidī-
CKRC sniedza ziņas par Latv-
, pakavējās pie 18. novembŗa
imes latviešu tautai un nospē-
Latvijas himnu. CKY Byline
dījumā nolasīja raidītājam pie-
ito informācijas rakstu un Lat-
as himnu, pēc tās dažas latvie-
dziesmas. GGOB raidītājs pus-
das programmā atskaņoja Ka-
las DV valdes sagatavotu sa-
ti, bet Altonas raidītājs vakara
grammā pusstundu sniedza lat-
ku mūziku ar paskaidrojumiem
18. novembŗa nozīmi. J. Z.

ARBAM!

Latviešu rakstniecības nākotne

(Pārnesums no 3. lpp.)

vārdiem: arkadiska un olimpiska. Par arkadisku rakstniecību apzīmēsim darbus, kuŗu autors apraksta parasto cilvēku ar visiem viņa sīkajiem centieniem „pelēkajā ikdienā". Par olimpisko rakstniecību sauksim to, kas attēlo neikdienišķus cilvēkus ar lieliem dvēseles spēkiem, dziļām kaislībām, cīņā par augstiem ideāliem, kad cilvēki kļūst līdzīgi senās Grieķijas cilvēciskajiem dieviem.

Pasaules literātūrā tagad valda arkadiska pieeja, un „seksa" akcentēšana ir viens, kaut ne vienīgais, šīs pieejas aspekts. Mūsu rakstniecība arī cenšas šai pieejai pielāgoties, un daži domā, ka tas ir kaut kas jauns. Ka tā nav, par to var liecināt mūsu laicīgās rakstniecības nodibinātāja 18. gadsimtā Vecā Stendera dzejolis:

Kur tad ir tās meitiņas
Ar tiem zelta matiem,
Kas ar puišiem vārtījās
Pa tiem kviešu statiem?

Ir zīmīgi, ka ar „pravietisku" skatienu Vecais Stenders tā pārveidoja Jakobi romantisko dzejoli:

Sagt, wo ist das Mädchen hin,
Das, als ich's erblickte,
Sich mit unschuldvollem Sinn
Zu den Veilchen bückte?

No Vecā Stendera uz mūslaiku Aivara Ruņģa „Tik pie Gaujas" (minot tikai vienu piemēru) varētu saskatīt tiešu līniju un teikt, ka mūsu rakstniecība ir arkadiska.

Vai mūsu rakstniecība varētu būt olimpiska? Liekas, ka uz to ir maz izredžu. Šai ziņā īstais laiks ir pagājis mums gaŗām. Citur rakstniecība uzliesmoja tad, kad tautai draudēja vislielākās briesmas. Minēšu tikai dažus piemērus. Kad mazo Angliju apdraudēja pasaules lielvalsts Spānija, un tikai nejaušības dēļ 1588. gadā neizdevās Spānijas invāzija Anglijā, tad vārda tiešajā nozīmē skatuvē uznāca Viljams Šekspīrs. Kad Vācijas valstīm draudēja bojā eja un iekļaušana Napoleona Eiropas impērijā, Gēte 1808. gadā pabeidza savu „Faustu". Krievijas vēsturē olimpiskā rakstniecība arī radās, kad sāka iezīmēties krievu impērijas sabrukums. Statistiķus šie nedaudzie piemēri neapmierinās, un arī to gaŗāka virkne patvaļīgās izlases dēļ nebūs pietiekama. Tomēr var arī psiholoģiski pamatot, ka lielos vēstures laikmetos, kad nācijai draud briesmas, vispirms to pārdzīvo jūtīgā rakstnieka dvēsele.

Mūsu valsts bojā eja šādu olimpisku rakstniecību neizraisīja, un mēs turpinām baroties Arkadijas ganībās. Protams (lai provocētu iebildumus), šo parādību var interpretēt arī citādi. Varētu teikt, ka tas, ka mūsu rakstnieki nav reaģējuši ar olimpiskiem darbiem, tikai liecina, ka mums kā nācijai nekādu briesmu nedraud! Šādu provokāciju varētu pastiprināt, aprādot, ka mēs dzīvojam Skalbes miera un pieticības zemē, kur karotes ir aizbāztas aiz mākoņa virs katra sēdekļa, bet uz galda ir cūkas miesa un skābi kāposti. Bet vai tā ir? Jautājums vietā, ievērojot, ka cilvēks nedzīvo no maizes vien...

Secinājums tomēr ir, ka mums nav olimpisko rakstnieku darbu, un, varbūt, izskaidrojums ir, ka sekojam mītnes zemes rakstniecības modei... Vai arī nākotnē mūs savās skavās turēs svešā Kirke, to nespējam atbildēt. Varbūt tomēr nāks arī „tautiskā atmoda" šai ziņā?

Mūsu rakstniecību apdraud vēl kāda cita parādība. Sekošana modei izpaužas motīvu un raksturu pārņemšanā. Rakstniecībā tas jau nav tik liels grēks kā zinātnē, bet bīstamākais ir, ka sabiedrība un lasītāja publika to neredz.

Cik kritiķi un lasītāji ir neredzīgi pat zinātnes novadā, kur nu vēl literātūrā, ilustrācijai var noderēt pozitīvās recenzijas par „Acta Baltica" 8. sējumā, kuŗā A.Namsons ir ievietojis plagiātu no divus gadus iepriekš „Archīva" 7. sējumā publicēta četru autoru darba. Ilustrācijai var arī noderēt, cik pozitīvi mūsu inteliģence uzņem K. Raudives famozo sazināšanos ar mirušo gariem.

Citiem vārdiem, mūsu rakstniekiem ir jāsastopas ar ļoti nekritiskiem kritiķiem un vēl nekritiskākiem lasītājiem. Reizē ar to mūsu rakstniekiem trūkst stimula radīt darbus, kuŗi izrautos uz augstāka līmeņa.

Mūsu trimdas rakstniecības nākotne, tātad, atkarīga no diviem galvenajiem faktoriem: Radikāli jāmainās pašreizējam latviešu valodas zināšanu līmenim mūsu jaunatnē. Jārodas kritiskai lasītāju saimei, kuŗa ir prasīga un nav pieticīga.

Sniedzot referātu Austrālijas latviešu 10. rakstnieku dienās, gan citā toņkārtā nekā šis apcerējums, man radās doma: vai šīs rakstnieku dienas nebūtu pārvēršamas par Rietumeiropā parastajiem rakstniecības semināriem? Tāpat kā līdz šim, rakstnieki lasītu savus darbus, bet klausītājiem un citiem rakstniekiem būtu dota iespēja šos darbus iztirzāt. Saprotams, tad lasāmo darbu skaits būtu krietni jāsamazina, bet — vai tas būtu kāds ļaunums?

Edgars Dunsdorfs

Sie ASV un Latvijas karogi pirmo reizi plīvoja pie Kalamazū latviešu nama 17. ALJAs kongresa laikā no 27.—29. novembrim. Tos savā 18. novembŗa sarīkojumā Latviešu biedrībai nodeva Kalamazū jauniešu pulciņš. Uzņēmumā pēc svinīgā karogu nodošanas brīža (no kreisās) Agris Krautmanis, Atis Lizenbergs, biedrības viceprieksšēdis P. Austriņš, pulciņa viceprieksšēde Sandra Miķelsona un M. Grīntāls. Foto: V. Miķelsons

Kalamazū jauniešiem ideju netrūkst

JAUNATNES KOPAS PRIEKŠSĒŽA AUSTRA RUŅĢA RUNA 18. NOVEMBRĪ

Kā jau īsumā ziņots, Kalamazū latviešu jauniešu pulciņš savā Latvijas neatkarības pasludināšanas 51. gadadienai veltītajā sarīkojumā, kas pulcinājā ap 25 kopas dalībnieku, dāvināja Latviešu biedrības namam Latvijas un ASV karogus. Vakara noskaņai piemērotus J. Akurātera, J. Raiņa un P. Rozīša dzejoļus lasīja Sarmīte Kajaka, Sniedze Ruņģe, Mārīte Lauŗēna, Raimonds Ziemelis un Austris Ruņģis. Pēc tam notika piemiņētā karogu nodošana.

„Mani aizkustina un patīkami pārsteidz Kalamazū jauniešu dedzība un rosība! sacīja Kalamazū latviešu biedrības viceprieksšēdis P. Austriņš, saņemot Jaunatnes kopas dāvinātos karogus ar standartiem biedrības nama ārpuses greznošanai. Tad viņš pakavējās pie kāda notikuma pirms 20 gadiem, Mičigenā ierodoties pirmajiem latviešu iecelotājiem no bēgļu nometnēm Vācijā. Toreiz viņam ar ģimeni 18. novembris pieņācis amerikāņu vidū, bez jebkādiem sakariem ar citiem latviešiem. Tā viņš, strādādams meža vientulībā, pakāpies uz celma un aizkustināj umā nodziedājis „Dievs, svētī Latviju!"

Jauniešu rīkotajā Latvijas valstssvētku vakarā bija arī otrs nozīmīgs brīdis. Krēslainajā augšstāva sanāksmju telpā plīvoja sveču liesmas, kad pie runātāju pults stājās kopas priekšsēdis Austris Ruņģis un īsā, bet dedzīgā uzrunā mudināja jauniešus būt īstiem patriotiem, runājot par tematu „Pagātne, tagadne, nākotne":

— „Pirms 51 gada mūsu tautai piepildījās sapnis, par ko sapņo visas tautas. Latviešu tauta pēc simtiem gadu ciļu tautu kundzības beidzot ieguva pašnoteikšanos savā zemē.

Taču — kas mums tur šodien par daļu, ko cilvēki tūkstošiem jūdžu prom un pirms daudziem gadiem darīja? Mēs šodien dzīvojam Amerikā, esam Amerikas pilsoņi, un lielākā daļa no mums, kas šeit esam šovakar kopā, esam pat dzimuši šeit, Amerikā.

Mūsu vecāki ir no Eiropas, bet lielākaj daļai šīs zemes iedzīvotāju vecāki vai vecvecāki ir nākuši no Eiropas. Kāpēc tad lai mēs nākam šovakar kopā un pieminam datumu vēsturē, kuŗam ļoti maz nozīmes pasaules vēsturē? Es teikšu: mēs nākam šeit, jo mēs esam latvieši.

Un kāpēc mēs esam latvieši?

Nav pietiekami laba atbilde, ja sakām: mūsu vecāki nāk no Latvijas. Tāpēc es vēlētos šovakar pakavēties pie divi domām, kas, manuprāt, noteic, kāpēc būt latviešu jauniešu pulciņam.

Minēšu, vispirms, kādu patiesu notikumu. Pirms 25 gadiem, kad krievi iebruka Latvijā, daļa latviešu cīnījās partizānos aiz krievu līnijām. To vidū bija arī kāds jauns vīrs, kas krita Rīgā uz ielas. Viņš mira ar domu, ka viņa nāve, varbūt, palīdzēs viņa dēlam kādreiz izaugt par latvieti atbrīvotā Latvijā. Savu dēlu viņš nekad nedabūja redzēt, jo viņš bija frontes vienā pusē, bet viņa sieva — otrā. Taču viņš nebaidījās iet nāvē, jo viņš ticēja, ka viņa nāve palīdzēs latviešu tautai un ka viņa nāve saglabās viņa tikko piedzimušo dēlu latviešu tautai.

Šī vīra dēls pirms divi gadiem, dzīvodams brīvajā pasaulē, apprecēja sveštautieti, un viņa ģimenes valoda nav vairs latviešu. Ideja, par ko viņa tēvs bija cīnījies un miris, viņam bija sveša. Viņš neizjuta nekādas kopības ar savu tēvu. Tēvs bija atdevis cilvēka dārgāko mantu — dzīvību par velti. Kāpēc tā varēja notikt?

Mums visiem ir vecāki, vecvecāki un neskaitāmi citi senči, kas savā laikā ir bijuši savas tautas locekļi, kas par savu tautu domājuši un, varbūt, par to pat cīnījušies. Ar visu šo cilvēku domām par savu tautu un par saviem pēcnācējiem mums tiek uzlikta zināma atbildības sajūta. Mēs, ja esam pilnvērtīgi cilvēki, nedzīvojam tikai šodienai, neesam atbildīgi tikai sev, bet arī iepretim tiem, kas miruši pirms mums un par mums. Tā ir atbildība pagātnes priekšā.

Tomēr tā ir tikai pagātne, un jauniešiem netik pie tās ilgi kavēties.

Šeit apstāšos pie otras domas: ko mums var sniegt nākotne, ja paliekam latvieši?

Tagadnes dzīves raksturīga parādība ir tā sauktā atsvešināšanās jeb 'alienation'. Cilvēks it kā kļūst svešs sev, apkārtnei, dzīvei, jo moderna dzīve izdzēš cilvēka individuālitāti. Cilvēks vairs nav Jānis vai Maija, bet arvien biežāk ir tikai numurs 70941 vai 43210 un tā tālāk. Cilvēks bez sejas.

Jo lielākā cilvēku masā atsevišķs cilvēks nokļūst, jo lielākas iespējas viņam iekļūt šai atsvešināšanās procesā. Tātad, piemēram, būdams amerikānis, tu esi viens no divsimt miljoniem. Būdams latvietis, tu esi viens no pusotra miljona. Ir taču milzīga starpība, vai tu esi piliens okeanā, vai daļa pilienā. Bez tam jūrai piliena nevajaga, bet pilienam katra sīka daļa vajadzīga.

Būdams latvietis, tu esi kaut kas vairāk nekā tikai numurs. Tu kļūsti par individuālu cilvēku ar savu seju. Un tavas domas un darbi, savukārt, var palīdzēt tavai tautai. Tu kļūsti svarīgs. Būdams kādas simt miljonu kopības loceklis, tu esi par sīku, lai būtu kaut kas. Būdams savas mazās kopības loceklis, tu vari nonākt pat pie tās likteņa vadīšanas.

Tātad — nākotne latvietim sola identitāti un iespēju būt kaut kam nozīmīgam šinī milzīgajā pasaulē.

Bet atgriezīsimies tagadnē! Nākotne vēl nāks, pagātne ir bijusi, mēs dzīvojam šodien. Mūsu šodienas izvēle, kas ir mūsu pašu rokās, noteiks mūsu nākotni. Tagadne ir — izšķiršanās. Pirms 51 gada mūsu tauta izšķīrās būt latvieši pasī savā valstī. Ko mēs, jaunieši, izšķirsimies?" —

To runas nobeigumā jautāja gados jaunais Austris Ruņģis.

Kalamazū jauniešiem ideju netrūkst. Tā pagājušajā gadā kopas valde bija iesūtījusi vietējā laikraksta „The Kalamazoo Gazette" redakcijai vēstuli par Latvijas neatkarības 50. gadadienu. Bez tam kopas delegācija 17. novembrī ieradās pilsētas domes sēdē, kur nolasīja memorandu par Latvijas valstssvētkiem. Arī šo notikumu pērn atreferēja presē. A. Z.

„Lūdzu visus talkā Latvijas . . ."

(Pārnesums no 1. lpp.)

jai domai, kuŗa saindēta ar propagandas narkotiku. Mūsu uzdevums un pienākums tādēļ ir censties ietekmēt šo sabiedrisko domu, kas parlamentārajās valstīs iespējams ar gluži demokratiskiem paņēmieniem. „Tādēļ ir vietā, ka ne mūsu vadošās organizācijas, bet jūs visi, katrs atsevišķais trimdinieks pieliek savu roku vispārējās sabiedriskās domas noskaņošanā mums labvēlīgā virzienā. Lūdzu jūs visus nākt talkā kopīgajā darbā Latvijas brīvības un neatkarības atgūšanai!" aicināja T. V. Ozoliņš, runas nobeigumā nolasot ASV ārlietu ministra Rodžera apsveikumu latviešu tautai valstssvētkos. Pēc sūtniecības vadītāja runas akta dalībnieki nodziedāja Latvijas himnu.

Sekojošo svētku koncertu ievadīja dziedonis Edvīns Krūmiņš ar V. Ozoliņa un E. Dārziņa dziesmām pianistes Dainas Pavasaras pavadījumā. Dziedone Ksenija Bidiņa bija izvēlējusies dziesmas ar patriotisku saturu — J. Vītola „Trīs bikeŗi", J. Graubiņa „Es dziedāšu par tevi, tēvu zeme" un citas. Arī viņu pavadīja Daina Pavasara. Pirmo reizi Londonas latviešu sarīkojumā uzstājās jaunā māksliniece Lilija Zobena ar klavieŗu solo, atskaņodama arī pati savu kompoziciju „Prelūdi". Koncertu pabeidza Londonas latviešu koris diriģenta A. Jēruma vadībā ar V. Dārziņa „Birzēm rotāts", E. Melngaiļa „Kade pārnāksi, bāleliņ" un vareno E. Dārziņa „Ciānas bērni". Svētku akts izskanēja ar „Tev mūžam dzīvot, Latvija!"

Programmas starpbrīdī sūtniecības vadītājs T.V. Ozoliņš pasniedza balvas Latviešu nacionālās padomes Lielbritanijā rīkoto sacensību uzvarētājiem un centīgajiem jauniešiem. Kā izcils gadījums jāmin trīs vienas ģimenes dēlu apbalvošana par centību latviešu valodas zināšanā un savas tautas vēstures un kultūras pazīšanā: jau vairākus gadus apbalvoto vidū dzirdami Māŗa, Modŗa un Imanta Bites vārdi.

Pēc svētku akta daudzi dalībnieki pulcējās netālajā Eccleston viesnīcā, kur viesus sagaidīja sūtniecības vadītājs T. V. Ozoliņš ar dzīvesbiedri. Tikai vēlā stundā viesi atvadījās, lai atgrieztos trimdas mājās, paņemdami līdz latvisko siltumu un atjaunotu ticību mūsu tautas nākotnei. A. L.

F. Menders jau izsūtīts uz soda vietu

Kā jau ziņots, pēc drošām ziņām no Rīgas, t.s. Latvijas PSR augstākā tiesā trīs dienu prāvā 30. un 31. oktobrī un 1. novembrī tiesāts Dr. Fricis Menders, viens no Latvijas valsts dibinātājiem un ilggadējais sociāldemokratu partijas priekšsēdis neatkarības laikā. Viņš bija apsūdzēts uz kriminālkodeka 65. paragrafa pamata par pretpadomju aģitāciju un propagandu, sūdzību pamatojot ar dažām pie ASV latviešu tūrista P. Lazdas atrastām atzīmēm un jau 1960. gada kratīšanā Menderam atņemtām uzrakstītām atmiņām. Tām esot bijis pretpadomju raksturs, jo Menders tajās vēsturiskā skatījumā kritizējis pašu Ļeņinu, seišķi viņa ārdošo darbību Latvijas strādnieku kustībā cara laikā. Fricis Menders sodīts ar 5 gadiem „labošanas darbu kolonijā", t.i. krievu koncentrācijas nometnē, kurp viņš izsūtīts novembŗa vidū.

Šis sods nozīmē drošu nāvi vecajam un smagi sirds slimajam vīram, kuŗam šāgada 20. augustā piepildītos 84 mūža gadi un kuŗš jau cara un Staļina laikos pavadījis cietumos un vergu darbu nometnēs 12 gadu. Par spriedumu zināms, ka tas iepriekš izlemts Latvijas komūnistu partijas centrālkomitejas birojā un ka partijas 1. sekretārs A. Voss to noteicis saziņā ar Maskavu. Tiesa Rīgā tikai izpildījusi partijas vadības direktīvu.

Latvijas komūnistu prese, sekojot partijas centrālkomitejas propagandas daļas norādījumam, F. Mendera tiesāšanu pilnīgi noklusēja, jo čeka gribēja novērst satraukumu latviešu tautības iedzīvotājos. Taču šis Rīgas varasvīru nolūks neizdevās, jo par F. Mendera tiesāšanu un tagad arī par viņa bargo sodīšanu ziņoja vairāki ārzemju radiofoni, kuŗu raidījumus Latvijā klausās, piemēram, britu BBC, Amerikas Balss, Radio Liberty un Deutschlandfunk.

Protesta telegrammas (divas reizes) Pad. savienības sūtnim Londonā nosūtījusi Sociālistiskā internacionāle, prasot F. Mendera atbrīvošanu. Arī vairākos ārzemju laikrakstos, sevišķi zviedru, vācu, šveiciešu un italiešu, rakstīts par F. Mendera lietu. Lielā arodinternacionāle, kuŗa apvieno ap 65 milj. strādnieku visos kontinentos, ziņoja par F. Mendera tiesāšanu savā starptautiskajā biļetenā, kas piesūtīts visām pasaules arodbiedrībām. Latvijas sociāldemokratiskās strādnieku partijas ārzemju komiteja Zviedrijā informējusi par šo necilvēcisko rīcību zviedru sociāldemokratu partijas vadību un valdību. Arī Amerikas latviešu apvienība nosūtījusi protesta telegrammu Apvienoto nāciju cilvēku tiesību aizsardzības komisijai, lūdzot to intervenēt F. Mendera labā. Arī iespaidīgā palīdzības organizācija Amnesty International informēta.

Katrā ziņā varasvīriem Rīgā neizdevās noslēpt latviešu tautai un ārpasaulei savu rīcību. Necilvēcīgā izrēķināšanās ar veco un slimo Dr. Frici Menderu okupētajā Latvijā pastiprināja nemieru tieši Latvijas dibināšanas 51. gadadienas priekšvakarā un atgādināja rietumu pasaulei daļēji aizmirsto Latvijas brīvības lietu.

E.

Baltiešu jaunieši protestē pret Dr. Mendera notiesāšanu

Ziņa par Dr. Frīča Mendera notiesāšanu Rīgā pienāca Ņujorkā 16. novembrī. Tā kā 1918. gada 18. novembrī F. Menders bija viens no Latvijas neatkarības pasludinātājiem, organizācija BYFF (Baltic Youth For Freedom — jau 18. novembrī sarīkoja demonstrāciju pie Pad. savienības Apvienoto nāciju misijas nama Ņujorkā, protestējot pret Dr. F. Menderam piespriesto sodu, kā arī pret padomju terroru un nepārtraukto Baltijas valstu okupāciju vispār. Demonstranti pieprasīja Apvienoto Nāciju iejaukšanos, lai F. Menderam atdotu viņa tiesības. Šim gadījumam sagatavotajā lapiņā bija teikts, ka latvieši, tāpat kā igauņi un lietuvieši, par spīti politisko uzskatu atšķirībai, ir vienoti protestā pret šo padomju režīma brutālitāti un aicina visus taisnību mīlošos cilvēkus pievienoties. Policija vērtēja demonstrantu skaitu uz 100, pie kam apmēram ceturtā daļa no tiem bija igauņi; netrūka arī lietuviešu. Gandrīz katram rokās bija paplakātām vai svecei. Simbolizējot trīs baltiešu tautu vienību, tika aizdegtas arī trīs lāpas.. Sekojot Latvijas neatkarības laika 18. novembŗa tradicijai, gar demonstrācijai atbrīvotās ietves malu ik pa trim soļiem bija izliktas arī „ploškām" līdzīgas gaismiņas.

BYFF darbojas ciešā sakarā ar BATUN un parasti uzņemas spontānu demonstrāciju rīkošanu, kas vietējo likumu dēļ inkorporētajām organizācijām nav tik viegli iespējams. Pagājušā gada jūlijā BYFF demonstrēja pret pasaules latviešu jaunatnes kongresa aizliegšanu Rietumberlīnē, bet mēnesi vēlāk — pret Pad. savienības iebrukumu Čechoslovakijā. Daļa šo pašu jauniešu piedalījās arī pagājušā gada 18. novembŗa demonstrācijā, kas notika Apvienoto nāciju ģenerālasamblejas publikas galerijas telpās, kā arī sirsnīgi strādaja, sagatavojot baltiešu sapulci šāgada 20. septembrī Daga Hameršelda laukumā, kuŗa nolūks bija atgādināt pasaulei noziedzīgā Molotova - Ribentropa pakta 30 gadus. BYFF vadītājs pašreiz ir igaunis Reins Virkmā.

Telegrammas par Dr. F. Mendera notiesāšanu nosūtītas arī uz Austrāliju, Dienvidameriku un Eiropu, aicinot rīkot līdzīgu protesta akciju 18. novembrī vai iespējami tuvā datumā. D. V.

Par izcilu darbu ASV un starptautiskajā skautismā ar ASV skautu augstāko goda zīmi Silver Beaver (Sudraba bebra) ordeni apbalvots latviešu skautu vadītājs — augstāko vadītāju Meža zīmes kursu priekšnieks Ādolfs Artmanis.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

KLĪVLENDĀ

● Lāčplēšu godināšanas vakaru DV apvienība bija rīkojusi 15. novembrī savā mītnē kopā ar vietējo latviešu gleznotāju izstādes atklāšanu. Pieminas brīdim piemērotu runu teica Klīvlendas latviešu draudžu un organizāciju padomes pr-dis J. Bungs. Kolonijas trīs Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalierus — Alfredu Ebeli, Rūdolfu Vārnu un Izidoru Vaivodu sveica ar A. Klīves atmiņu grāmatu „Brīvā Latvija".

● Vietējo latviešu organizāciju un draudžu padomes pr-ža J. Bunga vadībā 21. novembrī notika organizāciju pārstāvju sanāksme, kuŗai bija tikai informatīvs raksturs, lai pārrunātu piedāvājumu nākošos ASV latviešu 5. dziesmu svētkus atkal rīkot Klīvlendā. Sanāksmē piedalījās arī Amerikas latviešu koŗu apvienības priekšnieks komponists A. Kalnājs. Organizāciju pārstāvji attieksmē uz svētku rīkošanu izteicās visai rezervēti.

● DV apvienība laikā no 15. — 22. novembrim bija rīkojusi Klīvlendas un apkārtnes latviešu mākslinieku gleznu izstādi, kuŗā piedalījās 17 autoru ar kopā 60 darbiem, no kuŗiem apmeklētāji vairākus iegādājās. Izstādes otrā dienā gleznotājs R. Vītols izrādīja filmu par mākslinieku darbu.

● Klīvlendas latviešu draudzēs 23. novembrī notika Mirušo piemiņas dienas dievkalpojumi. Apvienotajā draudzē, piedaloties ļoti kuplam dievgaldnieku skaitam, dievkalpojumu vadīja draudzes mācītājs I. Gaide, bet mirušo piemiņas spredikī teica māc. V. Vārsbergs. Dziedāja draudzes koris diriģentes V. Melliņas vadībā. Mārtiņa lutera draudzē dievkalpojumu ar dievgaldu vadīja K. Briedis, bet svētrunu teica māc. V. Vārsbergs. J. E.

KALAMAZŪ

● Latviešu biedrības nams Mārtiņdienas sarīkojumā, kuŗu organizēja biedrības valde ar dāmu komiteju, izrādījās par mazu, jo apmeklētāju bija tik daudz kā vēl nekad. Harijs Celms bija sagatavojis laikmetīgu skeču „Mārtiņi 1969.", kuŗu skatītāji uzņēma ļoti atsaucīgi. Iepriecināja arī jauniešu ķekatnieku grupa. Sarīkojums, ieskaitot loteriju, deva pāri par 800 dol. ienākumu.

● YMCAs namā 12. un 13. novembrī notika gadskārtējais tautību festivāls, kuŗā latviešu stendu pēc iepriekšējo gadu parauga bija organizējusi Latviešu biedrība E. Birznieces vadībā. Bez daiļamatniecības izstrādājumiem biedrības dāmas bija iekārtojušas arī latvisko ēdienu galdu.

● Darbību aktivizējis Kalamazū latviešu studentu klubs, kuŗš pašreiz apvieno ap 30 jauniešu. Par kluba priekšnieku ievēlēja J. Pavasaru, vicepriekšsēdi Z. Balku, bet sekretāri un kasieri S. Austriņu. Klubā par biedriem - veicinātājiem iestājušies arī vairāki cittautieši.

MANČESTRA

● Konektiketas latviešu organizāciju komitejas rīkotā Latvijas valstssvētku akta ievadījumā 15. novembrī Verplanka skolas plašajā zālē kuplā skaitā sanākušos apmeklētājus uzrunāja un lūgšanu teica māc. K. Kronis. Izskanot ASV un Latvijas himnām, pēc komitejas pr-ža L. Pukinska uzrunas svētku runu teica prof. Dr. E. Grīslis. Visi runātāji cildenos vārdos norādīja uz latviešu karavīru varoņigajām cīņām, kā arī tautas pārstāvju uzņēmību un drosmi, kā rezultātā radās neatkarīga Latvija. Runātāji uzsvēra nepieciešamību arī tagad saglabāt tādu pašu garu, jo bez uzņēmības, neatlaidības un drosmes brīviba nav atgūstama. Priekšnesumu daļā Mirdza Nāruna sniedza klavieŗu un Pēteris Aldiņš kokles solo, bet Rotas koris diriģenta V. Aldiņa vadībā vairākas dziesmas. Slimības dēļ nebija ieradies gaidītais dziedonis Ārijs Kellijs un ALJAs pr-de Ingrida Karlsone. Akta norisi vadīja Ansis Mitrēvics. Pēc akta bija kopīgas vakariņas Hartfordā.

● Lietainā laikā braucot no darba, 10. novembrī autokatastrofā nogalināts 57 gadus vecais Vecslavs Martuzāns, kuŗu pēdējā gaitā, piedaloties daudz bēriniekiem ar krāšņiem ziediem, uz Mančestras Austrumu kapsētu 13. novembrī izvadīja prāv. J. Pudāns. Aizlūgumā bēŗu namā dziedāja Rotas koris diriģenta V. Aldiņa vadībā. Aizgājējs Latvijā bija lauksaimnieks Ludzas apriņķa Zvirgzdienas pagastā, pirmo bēgļu laiku Vācijā aizvadīja Manheimas nometnē, bet ASV ieceļoja 1949. gadā, strādājot par būvamatnieku un uzceļot Mančestrā sev ģimenes māju. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre Tekla.

GRAND RAPIDI

● Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzē 25. oktobrī salaulātie 44 gadus vecais Arvīds Dāvidsons un 37 gadus vecā Zigrida Jansone pēc divu nedēļu kāzu ceļojuma atgriezās no Floridas un uzsāka Grand Rapidos dzīves un darba gaitas. 15. novembrī pēc pilsētas apmeklējuma viņi devās atpakaļ uz savu dzīvesvietu Kaledonijas apkaimē, piedzīvojot traģisku negadījumu. Jāpieņem, ka, braucot ar lielāku ātrumu, mašīna tikko apsnigušajā ceļā pēkšņi slīdējusi un iedrāzusies ceļmalas kokā. Zigrida Dāvidsona trieciena uz vietas nogalināta, bet Arvīdam Dāvidsonam saspiests krūšu kurvis un vairāku lauzto ribu gali ietriekti plaušās. Viņu nogādāja St. Mary slimnīcā Grand Rapidos, kur ievainotā stāvoklis atzīts par kritisku, bet ārsti devuši cerības uz atveseļošanos. A. Dāvidsons pirms vairākiem gadiem bija DV apvienības Grand Rapidos priekšnieks, bet pašreiz darbojās tās valdē.

● Mežvidu tālākai izveidošanai nodoti daži prāvāki ziedojumi. Tā E. un V. Avoti ziedojuši 200 dol., E. Vimba un J. Miezis ik 50 dol., bet J. Apsīte ASV karogu.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMA
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā. Archibīskaps A. Lūša svētrunu virstemats rudens posmā — „Kristīgās reliģijas svētīgie paradoksi".

Māc. A. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

7. decembrī pl. 11 dienā dievkalpojums, svētdienas skola; pl. 12.30 jauniešu grupa.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

7. decembrī pl. 2 pēcpusdienā adventa dievkalpojums un svētdienas skola; pēc dievkalpojuma mācību stunda jauniešu grupai.

21. decembrī pl. 2 pēcpusdienā Ziemsvētku eglīte bērniem baznīcas augšzālē.

24. decembrī pl. 7 vakarā Ziemsvētku dievkalpojums.

31. decembrī pl. 7. vakarā Vecgada dievkalpojums.

BRAMPTONA

25. decembrī pl. 1.30 dienā Ziemsvētku dievkalpojums Grace United baznīcā; māc. A. Briedis.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

7. decembrī pl. 10.30 dienā dievkalpojums bērniem ar sekojošu svētdienas skolu; pl. 11 dienā dievkalpojums pieaugušiem; pl. 10.15 stunda abām bībeles klasēm.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

7. decembrī pl. 9.30 rītā dievkalpojums angļu valodā, pl. 12.30 bībeles stundas, pl. 1.30 bērnu un jaunatnes dievkalpojums ar sekojošu jaunatnes stundu. Draudzē kristīts Glens Tālis Zilkalns, Pētera un Katrinas dēls.

14. decembrī pl. 3 pēcpusdienā svētdienas skolas eglīte.

21. decembrī pl. 12.30 dienā bībeles stunda; pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

OTAVA

7. decembrī pl. 2 pēcpusdienā 2. adventa dievkalpojums ar dievgaldu, pēc tā jauno korāļu mācīšanās.

14. decembrī dievkalpojuma nebūs.

21. decembrī pl. 3 pēcpusdienā draudzes eglīte skolotāju institūta telpās.

24. decembrī pl. 6 vakarā Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums.

28. decembrī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums ar dievgaldu.

Prieki un bēdas pie Salu ezera

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (15)

Raksti tā laika latviešu presē kapitālu, tomēr drusku inventāru. Tas nometās blakus Jones farmai. arī pastāsta, kā tautiešiem veicies ar darbu pie Salu ezera, cik ātri tie iemācījušies jaunus amatus, kā kļuvuši darbu vadītāji un citu. Bet neviens rakstītājs nav pakavējies sīkāk pie latviskās sadzīves vai, kā Džoness bija vēlējies, „latviskās dzīves piekopšanas". Par to ne vārda. No tā laika rakstiem presē pretim elpo liels materiālisms. Lai par to runā fakti:

„Sudmalas ir otrpus ezera, kur par 4 dol. 50 centu zāģē 1 tūkstošu pēdu dēļu ikvienam, kas vēlās un ir spējīgs uz sudmalām aizvest baļķus. Entwistle pilsētā esošās sudmalās ir jāmaksā no 20—30 dol. par 1 tūkstošu pēdu. Tā tad ari pie Isle Lake esošie nometnieki nav atpakaļ rāpušies, bet uz priekšu tikuši. Otris Latviešu nometnieks ir Martin Cenas kgs ar ģimeni, kopā 7 dvēseles. Cenas kgs pie Isle Lake nometās Sept. mēn. 1908. g.; drusku vairāk kā gadu vēlāk pēc Jones nomešanās. Tas iecelojа no Medicine Ha tes. Līdzi gan neatveda nekādu Puriņ kgs ar kundzi, kaut gan nav tik tuvu pie mums, tomēr tikai 16—18 meiles attālumā no Isla Lake uz Vakariem pie Lobsteak upes krasta. Viņš uz dzīvi tur nometās 1908. g. arī bez kapitāla. Tagad Puriņ kgm jau pieder būvplacis Entwistle pilsētā, kur uzcēlis divas dzīvojamas ēkas, kuras izrentē par 18 d. mēnesī. Pats viņš strādā kā karpenters un kontraktors. Tā te īsumā pievedu šejienes Latviešu kolonistu nomešanos un viņu dzīvi. Agrāk daži smējās, ka dzelzceļu še gan nesagaidīšot, bet tagad pie mums viens un otris taps drīzumā būvēts. Līnijas jau izmērotas un nāks no Edmontonas pār Lac St. Anne, tad gar Isle Lake ziemeļpusi taisni cauri Latviešu nometnei uz Pembinas upi un tad pāri uz Vakariem. Drīz sagaidama it strauja satikšme. Cerams, ka nākamībā arī visu labu šejienes Latviešu kolonisti piedzīvos. — Zemturis." („Amerikas Vēstnesis", 1910. gada 11. numurā).

Par mazām svētku dienām izvērtās pirmo latviešu pioniēru tikšanās ar iecelotājiem Kanadā pēc otra pasaules kara. Šai 1951. gadā izdarītajā uzņēmumā priekšā (no kreisās) redzami K. Lejiņš, Lejasmeiere, Lejiņa un M. Cena, bet aizmugurē Kalniņu ģimene, kuŗa Salu ezera apkārtnē nesen ieradusies no Francijas.

Foto: O. Akmentiņa archīvs

Tikai krietni vēlāk, pēc 6 gadiem, Bostonā izdotajā „Strādniekā" parādījās ziņa par kādu latviešu sarīkojumu 1915. gada Ziemsvētkos, kuŗa rīkotāji, acīm redzami, bijuši tā sauktie „piektgadnieki" („Strādnieks", 1916. gada 1. februārī): „Lake Isle, Alberta, Canada. — Pēc nerimstoša darba pilnās vasaras, gan uz sava slikti atmaksājoša zemes stūrīša, gan pie bagātās ražas novākšanas pie īstiem farmeriem, šejienes pulciņa izklaidētie biedri, domajams, pamudināti no vecām atmiņām, ziemai tuvojoties, sāka kopot un izkopt vietējos spēkus, lai kopīgi kaut ko sarīkotu un līdz ar to ieinteresētu ari ārpus organizācijas esošos latviešus. Savu tiesu katram darot, izrādījās ka ir gan iespējams sagādāt diezgan bagātu, tas ir daudzpusīgu programu. Pagājušos Ziemassvētkos, pirmo reiz šinī kolonijā dabūjām noklausīties rūpīgi izstrādātu referātu par etiku un sociālismu, vairākas jaukta kora dziesmas, solo gabalus, deklamācijas un runas, kam sekoja saviesīga dzīve. Viss kopiespaids bij tik pamācošs un pacilājošs, ka jāvēlās būtu, lai pulciņš darbojas uz priekšu tādā pašā garā un tā pamazām paliktu par galveno centru visiem šejienes latviešiem."

1913. gads atnesa kolonijai bēdas. Jānis Fogelis zaudēja abus vecākus un apbedīja tos Stratcona kapos. Bēres bija sviņīgas. Taču bija arī priecīgāki notikumi. Avizēs atrodams ziņojums, ka Miķelis Kuplais apprecējies ar „Gutman jaunkundzi no Sakas pagasta", kuŗiem korespondents novēlējis „kupliu nākotni". No dažādiem rakstiem sekojošajos gados konstatējams, ka Kuplajiem Magnolijā piederējis prāvs pārtikas veikals, kuŗš apzīmēts par „generalstore", un viņu ziņā bijusi arī vietējā pasta nodaļa. Vispār, pārlasot toreizējās preses izdevumus, jākonstatē, ka daži labs latvietis bijis ne vien savas personīgās dzīves laimes kalējs, bet arī sabiedriskās dzīves iniciātors Kanadas novados.

Še apskatāmā novada latvieši 1913. gadā jau bija tikuši pie savas skolas, kuŗā sāka sūtīt bērnus. Vinipegā izdotais „Kanādietis" 1913. gada 8. numurā ziņo: „Mūsu skola ir atvērta sākot no 1. aprīļa. Vēl nu skolā iet maz, bet pa krūmiem viņi skraida apkārt diezgan daudz, tā kā būs jāķeras pie likuma 'funktiem', un vecāki spaidu ceļā jāspiež, lai bērnus sūta skolā... Arī laika zīme." Varētu domāt, ka šis ziņojums zīmējas uz latviešu bērniem un vecākiem, bet pilnīgi drošu norādījumu tomēr trūkst. Šī skola bija atvērta (domājams, uzcelta) Greinfordā, kur arī dzīvoja latvieši.

„Kanādieša" 1913. gada 10. numurā kāds rakstītājs savukārt pastāstījis, kā augušas pilsētiņas rietumos no Edmontonas. Tas noticis reizē ar latviešu ierašanos, pirms gādiem 65 vai ap šo laiku: „No Entwistles, Albertā. — Kur dzelzceļi laužas caur neapdzīvotiem purviem, mežiem, kalniem un ielejām, upēm un čūskulājiem, tur gar dzelzceļa malām šur un tur drīz vien kā no zemes izceļas pilsētiņas. Kādā vietā sabrauc ap 2 līdz 3 simti freiteri (mantu vedēji), izkrauj savus vezumus, kompanija tad uzceļ pār savestajām mantām lielas tentes (teltis), sacērt baļķus, savūvē dažas būdas un — pilsētele gatava! Kā karaspēkam līdzi ceļo Sarkanais Krusts, skaistules, kāršu spēlmaņi un citi vajadzīgi un nevajadzīgi spekulanti. Tāpat šim dzelzceļa būves strādnieku pulkam ceļo līdzi bodniekzeļļi, biljarda galdi, balbieri, blaindpigi (tulkojumā — aklās cūkas, t.i. cilvēki, kuŗi bez valdības atļaujas pārdod alkoholiskus dzērienus. — O. A.) un citi. Tik paskaties, pēc pāris dienām pār tents durvīm jau izstiepta izkārtne — Golden West Restaurant, tālāk — Hoods Co Hardware Store u.t.t." No šī ziņojuma var secināt, ka kanadieši kolonizējuši savu zemi visai pamatīgi un organizēti. Raksta turpinājumā ziņotājs minējis, kā šādā veidā radusies arī Entvistles pilsētiņa 60 jūdžu no Edmontonas: „Vairākas mailes zemes sadalīja būvplačos un izsūtīja agentus uz Vinipegu, Edmontonu, Kalgariju un citur šos būvplačus pārdot. Nebija arī bez sekmēm, pārdeva diezgan daudz jo avīzēs tika drukāts gabals pēc gabala par Entwistles ātro augšanu. Dažs labs izdeva pēdējo artavu, lai tik iemantotu sev būvplaci šinī ātri augošā pilsētā."

Kāds cits latvietis pastāstījis, kāda bijusi dzelzceļa strādnieka dzīve: „Es tiku izsūtīts uz G.T.P. caur vienu vietas apgādāšanas kantori. Nonākot, kur izbeidzas sliedes, man vajadzēja iet ar manu gultu uz muguras uz campu 148. Kad tur nonācu man vajadzēja strādāt kā vienkāršam strādniekam uz dambja par 30 centiem stundā, 10 stundas dienā un 7 dienas nedeļā." Turpinājumā rakstītājs pastāstījis: „Vēlētos gan zināt, kāpēc šejienes valdība te pielaiž svētdienas apgānīšanu, atļaudama šim kantorim strādāt svētdienās, kur citi tiek par to stingri sodīti. Liekas, ka priekš kompanijas likumi nav. Bet te gan ir sakāmvārds: Ja svētdienu nestrādāsi, tad pirmdienā cits tavā vietā strādās (t.i. tu tapsi no darba atlaists). 25 centi man tika atrēķināti par pasta pievešanu, kaut gan pasts nemaz nepienāca. 1 dol. bija jāmaksā slimnīcas nodeva un dolārs dienā bija jāmaksā par kosti, kas cilvēkam nemaz nebija baudama." („Kanādietis", 1913. gadā).

Osvalds Akmentiņš

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

6. decembrī — pl. 7 vakarā Parkdale Collegiate — Dainas koŗa 20 gadu pastāvēšanas koncerts.

13. decembrī — pl. 7.30 vakarā garīgs koncerts Sv. Jāņa baznīcā; piedalās Pēteris Lielzuika un Anita Rundāne.

14. decembrī — pl. 7 vakarā Latviešu namā lugas „Gandarījums" atkārtojums V. Pukata režijā.

20. decembrī — pl. 3 pēcpusdienā DV Toronto nodaļas rīkotā bērnu eglīte DV namā; pl. 7 vakarā eglītes pieaugušajiem.

21. decembrī — pl. 3 p.p. Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa mūzikā: A. Rundāne, P. Geistauts, A. Jansons (vijole) un draudzes koris.

31. decembrī—pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā

31. decembrī — pl. 8 vakarā Jaungada sagaidīšana DV namā.

10. janvārī — pl. 7 vakarā Toronto studensu korporāciju kopas slēgts tējas vakars Royal Canadian Curling Club, 131 Broadview Ave.

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

25. janvārī — pl. 5 pēcpusdienā Latviešu namā TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma atcere: akts un R. Blaumaņa lugas „No saldenās pudeles" izrāde H. Miķelsona režijā.

11. aprīlī — pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa visizrāde — S. Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

18. aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja baznīcā Sv Andreja ev.-lut. draudzes koŗa 18. gadskārtējais garīgs koncerts ar simfoniska orķestŗa piedalīšanos.

SV. KATRĪNAS

30. novembrī—plkst. 3 pēcp. Franču baznīcas zālē, 101 Garnet St., vanadžu kopas gadskārtējais Ziemas svētku tirdziņš.

31. decembrī — pl. 9 vakarā Jaungada sagaidīšanas balle Beacon Motor hotelī., Queen E., lielcelja malā. DV Sv. Katrīnu nod. vanadžu kopas sarīkojums.

RICMONDHILLA

No 30. novembŗa līdz 7. decembrim — Otto N. Grebžes gadskārtējā gleznu izstāde 47 Pemberton Cresc. N., Richmondhill, tālr. 884-1061; atvērta katru dienu no plkst. 10 rītā līdz 10 vakarā.

Grāmata, ar ko ikvienam latvietim ieteicams iepazīties!

DAUGAVAS VANAGU APGĀDĀ iznākusi

Aleksandra Tomsena

Cilvēcības vārdā

Sarkanā krusta ārsta gūsta gadi Vorkutā.

Autors ir Dānijas sarkanā krusta ārsts, kuŗš II pasaules kaŗa laika beigās, darbodamies Berlinē, aizvests uz Pad. savienību, kur bez tiesas vārdzināts Butirku cietumā un vēlāk deportēts. Autors spilgti apraksta padomju birokratiju, komūnisma kodolu, pretrunīgos likumus un soda nometnes. Gūstā strādādams par ārstu, viņš iepazīstas ar latviešu paligārsti Oliti Priedi, kuŗas nāves sods pārvērsts 10 gadu spaidu darbos. Viņš iemīl Oliti, bet tiek no viņas šķirts. Pēc 10 necilvēcīgu moku gadiem, pārvarot pēdējos šķēršļus, ģimene Dānijā sāk jaunu, brīvu dzīvi.

Kaŭt grāmata iznākusi 1961. gadā, tās saturs pilnībā apstiprina un papildina nesen no Pad. savienības izbēgušā rakstnieka Kuznecova liecības brīvajā rietumu presē par apstākļiem sarkanajā imperijā, kas vēl šobaltdien nav mainījušies.

„Cilvēcības vārdā" ar autora atļauju tulkojusi Silvija Ancāne. Gliti iesieta 344. l.p.p. **Cena $8.50.** Grāmatnīcām atlaide.

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA —
491 College St., Toronto 174, Ont. Canada.

Lūdzam piesūtīt ..... eks. Samaksai pievienoju $.....

Vārds, uzvārds .....

Adrese .....

.....

Datums: Paraksts

DV apgādā iznākusi

Prof. P. Jurevičs
refleksijas par latvisko eksistenci

DZĪVE UN LIKTENIS

Saturā:

Pilnvērtīga dzīve. Kāpēc mēs gribam palikt latvieši? Kultūra un tauta. Pie kā turēties? Mūsu nacionālo centieni pamati. Kā dzīvot un izturēt. Kas jāsaka cilvēkiem? Snobisma varā. Jaunatnes veidošanās. Mūsu trimdas tautas pastāvēšanas nosacījuma. Turēšanās pie tēvzemes. Eiropas šarms. Kultūras dienu nozīme. Kultūras bardzība. Pārdomas latvju tautas sēru dienā. Izlīgšana ar dzīvi.

158 lpp. Vāku zīmējis Alfreds Jaunzems.
Gliti iesieta maksā $4.20

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA,
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINĀJUMA ZĪME.

Lūdzam izsūtīt .....
..... eks. DZĪVE UN LIKTENIS

Samaksai pievienoju $.....

Vārds, uzvārds .....

Adrese .....

.....

Datums ..... Paraksts .....

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā	$8.50
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti	$7.50
Dr. N. Vīksniņš — Latvijas vēsture jaunā gaismā	$8.00
Dz. Zeberiņa — Kad es maza biju	$6.00
P. Aigars — Šarkanais vilciens (4 valodās)	$2.25
P. Aigars — Zaļie zīmeši, dzej.	$2.00
A. Klīve — Brīvā Latvija, atmiņas	$10.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm.	$3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom.	$5.80
P. Klāns — Karsta dzelzs, apcer.	$12.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr.	$10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$5.90
Ang. Gailīte — Rītausma	$4.00
J. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00
L. Zariņa — Sarkanā migla	$7.50
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis	$3.20
V. Toma — Sērdienes spēks, dzejoļi	$4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
R. K. Masijs — Nikolajs un Aleksandra	$9.00
G. Janovskis — Ēnu menuets, rom.	$4.80
Dr. Kiršteins — Kaliet sirdis akmenī, brāļi	$5.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
F. Donass — Politiskos krustceļos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukšķāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celmlinieki, rom.	$5.80

Pasūtināšanai svanīet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

GRĀMATAS JAUNATNEI UN BĒRNIEM

ABC — MĒS KRĀSOJAM. Krāsoj. grāmata	$1.25
Bite Imants, LATVIJAS SĒNES UN OGAS. Krās. grām.	1.50
Brastiņš A., SLIŅĶIS. Pasaka	2.40
GARĀ PUPA. Bilžu grāmata	1.00
Grimmi Brāļi. PASAKAS	4.25
Grunde Biminita un Kovaļevska Margarita, MEŽA BĒRNI Pasakas ar daudz illustrācijām	4.00
SAULES UN SALA GRĀMATA	3.80
KAS TAS TĀDS? KĀ TAM VĀRDS? Bilžu grāmata	$1.50
Ķezbers Kārlis, USMAS ZĒNU DĒKAS	2.80
— RŪĶU PASAULES CEĻOJUMS	3.50
Klētnieks V., SENČU RAKSTI	3.00
Kradoks H. C., LĀCĪTIS DODAS PASAULĒ. Illustrēta bērnu grāmata	2.80
Kronberga Lilija, RUNČA VEZUMS. Dzej. antol.	2.20
Krūka Tonija, SILAINES MEŽS RUNĀ. Pasakas	2.80
LATVIJAS ŪDEŅI. Krāsojamā grāmata	1.50
Loftings Hjū, DOKTORS DŪLITLS UN VIŅA ZVĒRI. Seviški interesanta bērnu grām. ar autora zīmējumiem.	4.00
Molnars Francis, PĀVILIELAS ZĒNI. Romāns	3.00
Stāraste Barvika M., PINTIŅU CIEMS. Pasakas ar autores illustrācijām	2.80
Šīrmanis Jānis, ĢELZIS UN MISIŅŠ. Jaunākā bērnu grāmata ar I. Rumpētera illustrācijām	3.00
— MANS DRAUGS PŪPOLIŅŠ. Ar S. Šteineres illustrācijām	4.00
— BRĪNUMU PASAULE. Pasakas ar Ed. Dzeņa illustrācijām	4.00
— TINCIS	5.30
— KRIKSIS TRIMDĀ	3.70
— KRIKSIS UN TOMIŅŠ AMERIKĀ	3.00
Sandbergi I. un L., MATĪSIŅ, KUR CEPUMI?	1.50
— MATĪSIŅA DRAUGS	1.50
— REZGALĒ BĒRNU SVĒTKI	3.00
Klevins J., ĶEKABS UN JOAKIMS	3.80
Pētersons H., SVEIKI, VĀVERĪT!	3.50
Scarry R., KĀ TO SAUC (Latviski un angliski)	6.00

Piezīme: Katram sūtījumam pieskaitiet 50 c pasta izdevumiem.

Pieprasiet DV GRĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 174, Ont.

KANADAS DAUGAVAS VANAGU DEVUMS

1969. g. Ziemsvētkos

Latviešu kaŗavīru dziesmu skaņu plate Nr. 4

Atmiņu pūrā no jauna atrastās vecās frontes dziesmas DV vīru koŗa izpildījumā. Cena: Mono $6, Stereo $6.50

Šī plate jau izsūtīta visām DV apvienībām ASV un DV nodaļām Kanadā.

Bērnu skaņu plate, veltīta latviešu jaunākajai paaudzei.

Saturā: Divas raidlugas ar latviskām dziesmām un rotaļām. Piedalās Toronto latviešu pamatskolas un ģimnazijas audzēkņi.
Cena: $5.00

Ziemsvētku mūzika un dziesmas.
Labākā dāvana — lieldarbs

Piedalās: Sv. Andreja draudzes jaukts koris, DV vīru koris, Toronto bērnu koris, stīgu orķestris un solisti, kopskaitā 150 dalībnieku; dir. A. Purvs.

Cena: $7
Cena MONO $6.50, STEREO $7.00

Plates pasūtināmas: DV Kanadas valdes skaņu plašu ekspedīcijā
16 Queen St. N. Hamilton, Ont., Canada.
Tel.: JA-9-7939

Ekspedīcijas vad.: VILIS RUDZĪTIS.

...ĀMATAS

.....	$8.50
...sti	$7.50
...aunā gaismā	$8.00
.....	$6.00
...alodās)	$2.25
.....	$2.00
.....	$10.00
...zemē, atm.	$3.80
...meita, rom.	$5.80
.....	$12.00
...apr.	$10.00
...ti	$5.90
.....	$4.00
.....	$4.00
.....	$7.50
...udis	$3.20
...dzej.	$4.00
...ndra	$4.20
.....	$9.00
.....	$4.80
..., brāļi	$5.00
...fleksijas	$4.20
...tlants	$4.50
.....	$9.50
.....	$4.00
.....	$7.50
.....	$6.80
...m.	$4.80
.....	$4.50
.....	$5.50
.....	$4.50
.....	$5.80

...7121
...ATNĪCĀ
...onto 174, Ont. Canada.

...T A S
...BĒRNIEM

...grāmata	$1.25
... OGAS. Krās. grām.	1.50
.....	2.40
.....	1.00
.....	4.25
...arita, MEŽA BĒRNI.	
.....	4.00
.....	3.80
... Bilžu grāmata	$1.50
...KAS	2.80
...CEĻOJUMS	3.50
.....	3.00
...PASAULĒ. Illustrēta	
.....	2.80
... Dzej. antol.	2.20
...NĀ. Pasakas	2.80
...ata	1.50
...N VIŅA ZVĒRI.	
... autora zīmējumiem.	4.00
... Romāns	3.00
...S. Pasakas ar autores	
.....	2.80
... Jaunākā bērnu grā-	
.....	3.00
...Š. Ar S. Šteineres	
.....	4.00
...akas ar Ed. Dzeņa	
.....	4.00
.....	5.30
.....	3.70
...ERIKĀ	3.00
...EPUMI?	1.50
.....	1.50
...I	3.00
.....	3.80
.....	3.50
...angliski)	6.00

...50 c pasta izdevumiem.
...ATNĪCA
...o 174, Ont.

...DEVUMS

...vīru
...o $6, Stereo $6.50
...aļām Kanadā.
...audzei.
...mām un rotaļām.
...nazijas audzēkņi.
Cena: $5.00

...rs, DV vīru koris,
...olisti, kopskai-
Cena: $7
...50, STEREO $7.00
...on, Ont., Canada.
...ZĪTIS.

Turner & Porter

APBEDĪŠANAS BIROJS

Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās.

LATVIJAS KARTES
$22.00

Grāmatā ir visas Latvijas kartes mērogā 1:200.000 — mājas, ceļi, to garumi, meži, ūdeņi, arī spec. Rīgas, Jelgavas, Liepājas un Daugavpils plāni. Pielikumā 14 kartēs redzama visa Igaunija (arī salas, Narvas apgabals, Peipusa ezers) mērogā 1:300.000; grāmatā 346 lpp., iesieta.

Dabūjama
DV GRĀMATNĪCĀ —
491 College St., Toronto 174, Ont.

Piezīme:
Iepriekš samaksātām grāmatām pasta izdevumus sedz grāmatnīca.

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
283 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimtenī.

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

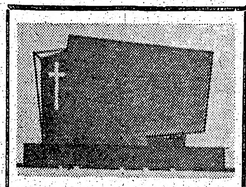

PIEMINEKĻI
Igaunu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Vai esat nokārtojuši abonementu?

1970 GADĀ Canada Pension Plan BŪS DIVI SVARĪGI UZLABOJUMI JŪSU LABKLĀJĪBAI

1 Vecuma pensijas saņemamas, sākot ar 65 gadiem

1970. gadā jums būs tiesības saņemt vecuma pensiju nevis ar 66, bet ar 65 gadiem. Ja esat 65 gadu vecs, kārtojis iemaksas Kanadas pensiju plānā, un atmijis kārtējo darbu, sazinieties ar Canada Pension Plan biroju tagad. Ja sasniegsit 65 gadus 1970. gadā, pieteicieties Canada Pension Plan birojā trīs mēnešus pirms savas dzimšanas dienas. Biroja ierēdņi palīdzēs jums aizpildīt pieprasījuma veidlapu pēc kuŗas saņemsit pensijas čekus. Viņi paskaidros, kā jūsu pensija aplēsta un kad sāksit to saņemt. Jūs saņemsit atbildes uz visiem jautājumiem par savu vecuma pensiju. Iemaksa netiek izdarīta automatiski. Jums tā jāpieprasa. Tuvākā Kanadas pensiju plāna biroja adrese minēta zemāk.

2 Pirmo reizi izmaksās invaliditātes pensiju

Invaliditātes pensiju Kanadas pensiju plāna ietvaros 1970. gadā saņems tie, kas kārtojuši savas iemaksas plānā 5 gadus . Persona uzskatāma par invalidu, ja tās fiziskā vai gara nespēja ir tik nopietna un ilgstoša, ka tai nav iespējams veikt regulāru darbu. Izmaksas pienākas arī invalidapļāna atbalstītāja bērniem, kas no viņa atkarīgi.

Kanadas pensiju plānā paredzēts arī rehabilitācijas atbalsts, kur tas nepieciešams. Tiesības uz šo pensiju noteiks pieprasītāja veselības stāvoklis. Ja domājat, ka jums tiesības uz invaliditātes (disability) pensiju, sazinieties ar tuvāko Kanadas pensiju plāna biroju. Adrese minēta zemāk.

Canada Pension Plan Offices

Office Floor
Millbrook Shopping Centre, Herald Avenue
Corner Brook, Nfld.
634-7053

Room No. 605-607
Sir Humphrey Gilbert Bldg., Duckworth Street
St. John's, Nfld.
726-7161

P.O. Box 1178
Dominion Bldg.
97 Queen Street
Charlottetown, P.E.I.
892-3401

Metropolitan Bldg.
Box 449
229A Main Street
Antigonish, N.S.
863-3540

5th Floor, Room 513
Sir John Thompson Bldg.
1256 Barrington Street
Halifax, N.S.
429-8843

Federal Bldg.
Dorchester Street
Sydney, N.S.
562-5809

P.O. Box 1071
Federal Building
6 Costigan Street
Edmundston, N.B.
735-8431

P.O. Box 175
633 Queen Street
Fredericton, N.B.
454-6671

P.O. Box 785
(2nd Floor
Terminal Plaza Building
1222 Main Street)
Moncton, N.B.
855-4888

P.O. Box 620
189 Prince William Street, Saint John, N.B.
657-5157

Suite 508
Union Gas Building
20 Hughson Street S.
Hamilton, Ontario.
525-1951

Room 256
Federal Bldg.
Clarence Street
Kingston, Ontario.
544-3844

220 King Street E.
Kitchener, Ontario.
576-5750

Royal Bank Bldg.
Suite 1020
383 Richmond Street
London, Ontario
438-2953

207 Queen Street
Ottawa 4, Ontario.
995-6375

Brock Towers
212 Brock Street
Peterborough, Ontario
743-6500

Room 307, P.O. Bldg.
33 South Court Street
Port Arthur, Ontario.
344-9131

Suite 303
15 Church Street
St. Catharines, Ontario.
684-6506

3rd Floor Sault Star Bldg., Room 305,
369 Queen Street, E.
Sault Ste. Marie, Ontario
254-1477

Room 329, Federal Bldg.
19 Lisgar Street S.
Sudbury, Ontario.
674-3171

273 Second Avenue
Timmins, Ontario.
264-9537

Box 750, Station "Q"
Toronto 7, Ontario.
(Arthur Meighen Bldg.
25 St. Clair Avenue E.
Toronto, Ontario).
966-6580

3269 Bloor Street W.
Toronto 18, Ontario.
231-5683

2800 Eglinton Avenue E.
Elane Plaza
Scarborough, Ontario.
266-7727

Newtonbrook Shopping Plaza,
5851 Yonge Street
Willowdale, Ontario.
221-3437

441 University Avenue W.
Windsor, Ontario.
252-3438

Room 235
Federal Public Bldg.
Princess Avenue at 11th Street, Brandon
Manitoba.
727-0471

MacDonald Bldg.
Room 326A
344 Edmonton Street
Winnipeg, Manitoba.
985-3774

Fourth Floor
Federal Bldg.
1975 Scarth Street
Regina, Saskatchewan.
525-5631

Room 608
Financial Bldg.
230 — 22nd Street E.
Saskatoon, Saskatchewan.
244-5511

Petro-Chemical Bldg.
811 — 7th Street S.W.
Calgary, Alberta.
264-6085

Room 402, IBM Bldg.
10808 — 99 Avenue
Edmonton 14, Alberta.
424-0251

203 Professional Bldg.
740 — 4th Avenue S.
Lethbridge, Alberta
327-2155

Federal Building
549 Columbia Street
New Westminster, B.C.
526-7211

Main Floor
Old Federal Bldg.
301 Main Street
Penticton, B.C.
492-0722

Royal Bank Building
550 Victoria Street
Prince George, B.C.
563-7601

Room 101, Sun Tower
100 West Pender Street
Vancouver 3, B.C.
666-1141

Room 413
1230 Government Street
Victoria, B.C.
388-3132

North West Territories
Room 403, IBM Bldg.
10808 — 99th Avenue,
Edmonton 14, Alberta.
403-424-0251

ISSUED BY THE DEPARTMENT OF NATIONAL HEALTH AND WELFARE,
THE HONOURABLE JOHN MUNRO, MINISTER

Nupat iznākusi skaņu plate

LATVIEŠU KARAVĪRU DZIESMAS Nr. 4

Mono $6.00 Stereo $6.50

Saturā:
Ejam mēs, latviešu zēni!
Apģērb mani ar kareivja formu
Kāda runa, Mārtiņ!
Urlaubšeine!
Dzeltenie bērzi
Brūnacīte!
Uz austrumiem
Kur kviešu druvas līgo
Div' dūjiņas gaisā skrēja
Gaujas krasts
Divi bija, divi bija
Puisēns meitenei teica šķiroties
Liepās satumst
19. divizijas dziesma

Visā drizumā iznāks
VELTE LATVIEŠU BĒRNIEM, jaunākajai paaudzei
Mono $5.50

Saturā: Divas raidāmlugas ar latviskām dziesmām un rotaļām.
Piedalās Toronto latviešu pamatskolas un ģimnazijas audzēkņi.

Ziemsvētku mūzika un dziesmas ***Plates cena $7.00***
Piedalās: Sv. Andreja draudzes jauktais koris, DV vīru koris Kanadā, Toronto bērnu koris, stīgu orķestris un solisti. Kopskaitā 150 dalībnieku. Dirģents A. Purvs.

Dabūjama
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNICĀ —
— 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada

Ontario iedzīvotājiem jāpieskaita 5% tirdzniecības nodoklis.
Iepriekš samaksātām platēm pasta izdevumus sedz grāmatnīca.

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarikojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Piepraslet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJA ODA!

Vislabākās gaļas preces un delikateses
iegādājaties modernajos eiropiešu stila veikalos
tip-top MEATS
delicatessen
1727 Bloor St. West (High Park), tālr. 766-4982
Pretī Keele apakšzemes stacijai
Yorkdale Shopping Centre, tālr. 787-1733

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

Vai esat nokārtojuši abonementu?

✝

Alfrēds Ruditis

dzimis 1888. gada 9. novembrī Valkā,
miris 1969. gada 16. novembrī Cirgaļu pag. Rudišos.

Pēc viņa sēro

Sieva, bērni un mazbērni Latvijā, brāļa bērni ar ģimenēm Amerikā, sievas māsa ar vīru Kanadā.

Apklusuši mīļi vārdi,
Pietrūkst gudrais padomiņš.

✝

Pēc ilgām, grūtām ciešanām mūžībā aizgājis mans mīļais vīrs un znots

Juris Tontegode

dzimis 1922. gada 18. martā Klosterē,
miris 1969. gada 27. novembrī Toronto.

Un dzīve izdziest,
Viss paliek kluss.
Tik mīļā sirds
Zem smiltīm dus.

Dziļās sērās:
Sieva, sievasmāte Toronto un svainis ar ģimeni Latvijā

✝

Pēc ilgas, grūtas ciešanas mūžībā aizgājis mūsu mīļais

Juris Tontegode

dzimis 1922. gada 18. martā Klosterē,
miris 1969. gada 27. novembrī Toronto.

Pa sāpju ceļu baigu
Mans Dievs man lika iet,
Kur saule aizsedz vaigu
Un dienas vidū riet.

Dziļās sērās:
MĀTE, MĀSA UN BRĀLIS AR ĢIMENĒM TORONTO

✝

Pēkšņi aizgājis mūžības ceļos mūsu

Juris Tontegode

Vieglas vieglas smiltis Jurim!

Dziļās sērās
Richards Linde un krustdēls Raimonds Linde

✝

Arvīds Rublis

Dzimis 1903. gada 23. februārī Biržu pagastā,
miris 1969. gada 18. novembrī Toronto.

Sv. Andreja ev.-lut. latviešu draudzes Toronto palīdzības fonds

LATVIEŠU NAMS 491 College ielā, Toronto 4
RIKO
Jaungada sagaidīšanu
31. dec. pl. 8.00 vakarā
Galdiņi rezervējami pie nama pārvaldnieka vai pa tālruni
922-2931

„Latviešu Degolls" sarunā ar pilsētas valdes locekli Džūnu Marksu Latvijas valstssvēku akta starpbrīdī Toronto.

Foto: J. Liģers

Brants pilnās burās stūrē uz austrumiem

MASKAVAI NEPATĪK ULBRICHTA STŪRGALVĪBA

Maskavā sākusies Varšavas pakta valstu konference stāvokļa apsvēršanai, kurš radies ar Rietumvācijas kanclera Branta jauno Austrumeiropas politiku. Apspriedes galvenais uzdevums tomēr ir pārliecināt stūrgalvīgo Austrumvācijas komūnistu vadītāju Ulbrichtu nopietni pievērsties Branta valdības piedāvājumiem.

Rietumvācijas politiskais kurss stingri turas Branta ievadītajā virzienā. ASV, Anglijas un Pad. savienības ietekmē Bonna izšķirusies arī parakstīt līgumu, kas aizliedz nākotnē iegūt atomieročus valstīm, kuŗām to vēl nav, pakļaujoties kontrolei. Kad Branta valdība vienprātīgi nolēma to darīt, Rietumvācijas vēstnieki Vašingtonā, Londonā un Maskavā saņēma sīkas instrukcijas līguma parakstīšanai valdības vārdā, ar kuŗu Rietumvācija atsakās iegūt, attīstīt un, protams, arī lietot jebkādus atomieročus. „Tas ir svarīgs lēmums," nopietni izteicās kanclers Brants preses konferencē Bonnā, „par kuŗu mēs jau ilgi bijām runājuši."

Līgums jau trīs gadus bijis Bonnas politikā visvairāk apstrīdētais jautājums. Pirmais kanclers Ādenauers, tāpat bijušais finanču ministrs Štrauss un daudzi citi Rietumvācijas politiķi ar rūgtumu uzskatīja šo līgumu par netaisnu un varmācīgu attieksmē pret valstīm, kuŗām savai aizsardzībai atomieroču vēl nav. Vēlākais kanclers Kīzingers atzina līgumu par Vašingtonas un Maskavas koeksistences augli, kuŗš nogatavojies uz Rietumvācijas drošības rēķina. Arī vairākās Rietumvācijas politiskajās partijās vienmēr paudās bažas, ka atomieroču izplatīšanas pārraudzība var atvērt ceļu ne vien ārienes spēku agresijai, bet kavēt arī atomenerģijas izlietošanas attīstību miermīlīgiem nolūkiem. Tāpat bija izteiktas bažas, ka atomieroču kontroles līgums dotu ārienes spēkiem izdevību legālā veidā izspiegot vācu rūpnīcas un atļautu nekavētu iejaukšanos Rietumvācijas iekšējās lietās.

Rietumvācijai jebkādu atomieroču lietošana faktiski aizliegta jau tagad. Tās armijai, vismaz teorētiski, gan būtu iespējams kaŗa gadījumā lietot arī atomieročus, taču vienīgi NATO ietvaros. Tie atrodas ASV noteikšanā un novietoti aiz „divkāršām durvīm", kuŗu atslēgšanai pēdējais vārds sakāms ASV prezidentam. Visa Rietumvācijas armija faktiski pakļauta NATO, kas vairo bažas, ka gadījumā, ja šī organizācija kādreiz sabruktu, Bonnas parakstītais atomlīgums varētu atstāt Rietumvāciju pilnīgi bez jebkādas aizsardzības varbūtējā atomkaŗā.

Pāri Ulbrichta komūnistiskajai Austrumvācijai Brants tagad sniedzis roku otrai arī komūnistiskai valstij — Polijai. Speciālā notā, kuŗa iesniegta Polijas ārlietu viceministram Viņevicam, Rietumvācija piedāvājusi plašu apmēru sarunas abu valstu attieksmju uzlabošanai. Rietumvācijas tirdzniecības misijas vadītājam Baksam, kuŗš notu nodevis, bijusi gandrīz stundu ilga saruna ar viceministru Viņevicu.

Jau oktobŗa sākumā Brants savas politikas deklarācijā, runājot par labu attieksmju izveidošanu ar Austrumiem, minēja atsacīšanos no varas lietošanas, kas apstiprināma īpašā paktā, atzīstot territoriālo integritāti. To pašu novembŗa pēdējās dienās Brants atkārtoja Polijas komūnistu laikrakstam „Zycie Warszawy", izsakoties, ka šo paktu uzskata par Polijas prasību atzīšanu attieksmē uz Oderas-Neisas līniju kā galīgo Polijas rietumu robežu.

Kanclera Branta ārlietu politikas virziens attieksmē uz Poliju saskaņots ar Rietumvācijas prezidenta, bijušā sociāldemokrata, apmeklējumu Holandē. Kaut oficiālās attieksmes starp Hāgu un Bonnu vienmēr bijušas labas, čaurmēra holandietim vācieši tomēr nepatīk, atceroties, ka Holande pēc Polijas bija otrs Hitlera agresijas upuris otrā pasaules kaŗā. Rietumvācijas prezidenta Heinemana apmeklējums, acīm redzot, ir mēģinājums izgaisināt holandiešos pēdējo rūgtumu pret vāciešiem. Piezīmējams, ka šis bija pirmais Vācijas valsts augstākā reprezentanta apmeklējums Holandē kops ķeizara Vilhelma II apciemojuma 1907. gadā.

„ZVĒRU DĀRZA" BRIESMAS ASV

No Vašingtonas ziņo, ka prezidenta par 65%, dažādi uzbrukumi denta speciālā komisija izteikusi par 67%, bet laupīšanu skaits vaibrīdinājumu, ka ASV pilsētas var rāk kā divkāršojies, pieaugot uz kļūt par izvarošanas, laupīšanas 119%. Salīdzinot šos skaitļus ar un slepkavību orģiju vietām, ja noziegumiem citās kultūrālās un valsts vara drīzumā noziegumus modernās valstīs, ASV atrodas nopietnāk neapkaros. Pēc komisi- priekšgalā. Slepkavību skaits jas atziņuma, varmācībām turpi- ASV ir 12 reižu lielāks nekā daunoties, amerikāņu pilsētas deģe- dzās citās attīstītās zemēs, ienerēsies „defensīvās, bailīgās sa- skaitot Japānu, Kanadu, Angliju biedrībās"... Ziņojumā teikts, ka un Norvēģiju.

spēcīgie sociālie spēki „neslavā Caurmēra skaitļi laikā no 1963. nonākušo pilsētu apvidos", nēģe- — 1967. gadam rāda, ka izvarorajonus ieskaitot, minoritāšu šanas gadījumu skaits ASV ir 12 grupu augošās prasības draud reižu lielāks nekā Anglijā un trīseksplodēt. reiz lielāks nekā Kanadā. Laupī-

Lielākais noziedzīgo pārkāpumu šanas gadījumu skaits savukārt pieaugums pilsētās konstatēts 9 reizes pārsniedz Anglijas skaitjauniešu vidū vecumā no 15 — 24 ļus un ir divreiz lielāks nekā Kagadiem, bet visos vecumos tie nadā, bet uzbrukumu skaits 18 pieaug nēģeru kvartālos, kuŗi kļu- reižu lielāks nekā Kanadā. Slepvuši par īstiem noziedzības pe- kavību skaits Kanadā 1968. gadā rēkļiem. Komisijas priekšsēdis bija tikai 1,8 uz katriem 100.000 Miltons Eizenhauers tomēr brīdi- iedzīvotājiem. nājis pieņemt, ka tas nozīmētu

Izmeklēšanas komisija attēloju sakarību starp noziegumiem un si drūmu ainu, kādu tuvāko gadu rasi, kaut tam esot sakars ar na- laikā varētu atspoguļot amerikābadzību un „sabiedrisko taisnī- ņu lielpilsētas. Lielākajos tirdzbu".

Federālā noziegumu pētīšanas biroja statistika rāda, ka slepkavību skaits ASV pēdējo 8 gadu laikā pieaudzis par 36%, izvaroša-

niecības rajonos iepirkšanās laikā kāpinās apsardzību, tāpat arvien stingrāk apsargās komerciālās celtnes dienas laikā, bet vakara stundās un naktīs visas ielas pār-

Dzīvībai un brīvībai

(Pārnesums no 1. lpp.)

jam, godbijībā čukstēdami un nedroši, baidīdamies pat pieskarties atsevišķiem priekšmetiem. Bet viss tas tagad pieder mums. Mums ar to jādzīvo. Mums jāzina katras lietas vērtība, tā jāpārvērš par mūsu dzīves daļu, jāuzne bēniņos nevajadzīgais, jāpapildina ar šāsdienas vērtībām. Kas mums par bezgaligiem bagātību krājumiem, pētījumiem par latviešu reliģiju, dzīves uzskatu, gara mantām, mākslu, mūziku un lietišķo mākslu, ko mēs nedz pietiekami novērtējam, nedz izmantojam!

Otrkārt, mums šī bagātība ir jāiznes pasaules uzmanības priekšā. Kultūra, māksla, ticējumi pieder visai pasaulei. Jau vispār mums ir pienākums dalīties savās mākslas un kultūras vērtībās, bet jo vairāk tas jādara šobrīd, lai izceltu mūsu tautas vārdu no anonimitātes.

Tādi jēdzieni, kā latviešu mūzika, latviešu literātūra, latviešu balets, varēja sen būt iespaidīgi jēdzieni visas pasaules uzmanībā un cienā. Piemēra pēc minēsim mūsu baletu. Kādās vadošās pozicijās visos kontinentos bijuši daudzi mūsu baleta mākslinieki, cik daudz bija un joprojām vēl ir mūsu baletnieku vadītu skolu un kursu! Mūsējie vai visu pasauli mācījuši dejot, bet vienota latviešu baleta vārdu nav atstājuši. Ja Dānijas vai Stutgartes balets ir ievērojami jēdzieni baleta pasaulē, tad mēs, kuŗiem bija dotas visas iespējas, to neesam panākuši.

Ko lasītāja publika pasaulē zina par mūsu rakstniecību? Kāpēc mūsu daudzgalvainā un tik ļoti apdāvinātā gleznotāju saime nav vienota Latvijas skolā vai Latvijas grupā ar savām galerijām apkārt zemes lodei? Mūsu mūzika, mūsu koŗu un solo dziesmas pasaulei nav pazīstamas. Un ja arī katrā laukā mums ir izcili vārdi, kas ieguvuši cienījamu vietu starptautiskā līmenī, tad tas panākts ar individuālu vai lokālu neatlaidību un nereti ar zināmu laimīgu sagadīšanos, bet ne ar organizētu kopīgu piepūli.

Ja kāds labdaris mums šodien ledotu nepieciešamos līdzekļus latviešu darbu tulkošanai un izdošanai svešvalodās, mēs varētu tulkot pagātnes klasiķus, varētu ievest mūsu bagātajā lirikas pasaulē. Bet reakcija šodienas pasaulē ierobežotos ar vairāk vai mazāk gaudenām jeremiādēm, kuŗās mūsu Pegasi aplido izsalušos dzimtenes dārzus, apputējušos logus, aiz kuŗiem māte sen jau mirusi dēla gaidās, un Latvijas upes, kuŗu apdzietātie ūdeņi sen jau aiztecējuši jūrā.

Vai tad tā būtu, ka latviešu Antijnam nav nekā ko šobrīd teikt saviem vecākajiem un bagātajiem brāļiem? Viņa baltajos tikumos audzinātā sirds, viņa skaidrais, jaunības jūsmas un tīcības apgarotais skatiens taču tik daudz redz un saprot. Viņš taču kā karavīrs ir kaŗus izcīnījis, zinātņu kalnos uzjājis, aiz trejdeviņām jūrām padoma pasmēlies. Kāpēc viņš klusē?

Visā šai jautājumu kompleksā mēs mēdzam atrunāties ar latviešu individuālitāti. Bet atsevišķu talantu daiļradē vēl nav tautas kultūra. Izsmalcinātu dzejoļu krājums, kuŗu ar grūtībām var izplatīt pāris simtos eksemplāru, ir tikai liecība par kāda savrupja atraisītu daiļradi. Toties dzejoļu krājumi, kuŗus dažu dienu laikā Latvijā izpārdod desmitiem tūkstošu eksemplāros, ir ne vien tautas kultūras iespaidīga daļa, bet tai tieši vai netieši pieder arī skolotāja, skaidrotāja, praviešotāja un nereti arī revolūcionāra un pat vadoņa loma. Individuālisms ir nepieciešams daiļradei, katram radošam darbam, lai kaut ko jaunu varētu radīt. Tomēr piederība pie tautas un laikmeta daudzējādi apzīmogo visu radīto. Formu tā iekrāso ar nacionālo stilu; ar savu jaunumu tā pakāpjas uz aizgājušā; savā laikmetībā tā atbild kādai nojaustai nepieciešamībai ne vien sevī, bet arī citos; savā skaidrībā tā atver acis arī citiem; savā skaistumā vai derīgumā tā tīksmina un kalpo.

Tautas kultūras dzīvei ir nepieciešami arī sabiedriskās un kultūras dzīves inženieŗi, uzņēmēji, organizātori un administrātori. Šo talantu mums līdz šim ir ļoti trūcis.

(Beigas nāk. numurā)

ASV un Pad. savienības prezidenti parakstījuši atomlīgumu

ASV prezidents Niksons Vašingtonā un Pad. savienības prezidents Podgornijs Maskavā 24. novembrī tai pašā laikā parakstīja līgumu par atomieroču izplatīšanas aizliegumu valstīm, kuŗām šādu ieroču nav. Par šo līgumu sarunas ilga 7 gadus. Abu valstu prezidenti līgumu parakstīja brīdī, kad to sarunas par stratēģisko atomieroču kontroli iegājušas otrā nedēļā.

Šai abu valstu rīcībai, kuŗu prezidents Niksons apsveicis kā soli, kas „padara pasauli par drošāku mājvietu cilvēcei", jāseko vēl 19 valstu oficiālajai līguma ratifikācijai. Nosacījumos paredzēts, ka līgums stājas spēkā tikai pēc tam, kad to ratificējušas vismaz 43 valstis. ASV tagad kļuvušas par 23., bet Pad. savienība par 24. līguma parakstītāju.

Līgumu parakstīt atteikušās divas no piecām atomieroču valstīm — Francija un sarkanā Ķīna, bet vēl nogaida Rietumvācija, Izraēla, Japāna un Indija, kuŗām atomieroču nav, bet uzskata, ka ir spējīgas tos ražot. Taču līgums aizliedz atomieročus izgatavot valstīm, kuŗām to vēl nav, pakļaujot tās speciālai pārraudzībai.

Padomju kosmonauti pēc raķetes eksplozijas: „Liekas, ka neesam nokļuvuši uz mēness virsmas, bet gan ellē, jo še nejauki karsts..." Dadža karikatūra

Sarunas Helsinkos attīstās

Tagad no Helsinkiem ziņo, ka ASV un Pad. savienības delegācijas vienojušās par sarunu ietvariem atomieroču sacensības ierobežošanai. Kamēr pirmā nedēļa Helsinkos bija vairāk veltīta savstarpējiem rautiem un iepazīšanai, otra iesākās ar padomju delegācijas apmeklējumu 24. novembrī ASV sūtniecībā, kur tā iepazīstināja amerikāņus ar savu viedokli. ASV delegācija to bija darījusi Pad. savienības sūtniecībā jau 3 dienas iepriekš.

Sarunu rezultāti abās sūtniecībās paturēti stingrā slepenībā. Fakts, ka abas puses vēl izsakās pozitīvos terminos, pieļauj secinājumu, ka līdz šim nav radušās nopietnas domstarpības. Tās tomēr paredz specifiskajās diskusijās, kad sarunu parti iedziļināsies dažādajās techniskajās problēmās, izrādot tomēr kopīgu vēlēšanos saprasties.

ASV pārstāvji paredz, ka sarunu pirmajā pakāpē neviena no abām pusēm vēl neiepazīstinās otru ar saviem specifiskajiem priekšlikumiem, bet apmierināsies ar domu izmaiņu, iezīmējot pamatus vēlākām sarunām.

Toties gluži atklātas, pat sirsnīgas, bijušas „draudzības sanāksmes". Somijas valsts prezidents Kekonens abas delegācijas tūlīt pēc pirmās darba sesijas ielūdzis audiencē savā oficiālajā mītnē, kur ASV delegācijas vadītājs Džeralds Smits optimistiski izteicies: „Mēs kaut ko sasniegsim ņemsim gaŗu atvaļinājumu!" Iejau divās vai trīs nedēļās, bet tad priekš viņš un Pad. savienības delegācijas vadītājs — ārlietu viceministrs Semjonovs kopīgi rīkotā banketā bija apmainījušies draudzības tostiem, vairākas reizes saskandinot glāzes. Krievi dzēruši viskiju, bet amerikāņi vodku...

Rietumvācija tuvinās Polijai

Rietumvācija 25. novembrī ar oficiālu notu ierosinājusi Polijai sarunas abu valstu attieksmju uzlabošanai, kuŗas kopš otra pasaules kaŗa beigām ir ļoti vēsas, pat naidīgas. Varšava to uzskata par Branta valdības nozīmīgu soli tās miera politikā pret Austrumeiropu. Nota iesniegta divas nedēļas pēc Rietumvācijas sūtņa Maskavā pieņemtā Kremļa piedāvājuma parakstīt savstarpēju neuzbrukšanas līgumu.

Rietumvācijas kanclera Branta sociāldemokratu partija jau agrāk izrādīja gatavību atzīt Oderas - Neisas līniju par galīgu Polijas rietumu robežu, kuŗa visu pēckaŗa laiku bijusi Bonnas un Varšavas berzes iemesls. Pēc 1945. gada vienošanās Potsdamā, Oderas - Neisas līniju uzskatīja tikai par Polijas pagaidu robežu līdz oficiālam miera līgumam ar Vāciju, piedalot Polijai 40.000 kvadrātjūdžu lielu vācu austrumapgabalu territoriju. Tā bija kompensāciju Polijai par vēl lielāku tās austrumapgabalu piedalīšanu Pad. savienībai. Pēc Vācijas sadalīšanas divās valstīs, komūnistiskā Austrumvācija 1950. gadā izšķīrās atzīt Oderas - Neisas līniju par savu galīgo austrumu robežu ar Poliju, bet Rietumvācija — ASV, Anglijas un pēdējā laikā arī Francijas atbalstā — visu laiku jautājumu uzskatīja par neizšķirtu atkarā no sadalītās Vācijas apvienošanas. Branta valdība tagad nostāju mainījusi, atzīstot Austrumvācijas valsts eksistenci.

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Montrealas eksekūtīvās komisijas priekšsēdis Lisjēns Solnjē, kuŗa ierosinājumā iecēla parlamenta komisiju CYC darbības izmeklēšanai, pieprasījis karaliskas komisijas iecelšanu subversīvās darbības izmeklēšanai Kanadā. Solnjē vaino arī Jauno kanadiešu sabiedrību subversīvā aktīvitātē un norāda, ka pašreizējās aizsardzības metodes valstī ir nepietiekamas, lai mērķtiecīgi darbotos neparedzētos nemieru gadījumos. Viņš īpaši mudināja valdību novērst līdzekļu piešķiršanu Kanadas demokratisko institūciju iznīcināšanai.

☆ Federālā un provinču komitejа labklājības jautājumos ieteikusi izstrādāt jaunu ienākumu nodrošināšanas plānu, kas aizstātu līdzšinējos sociālo pabalstu plānus. Komiteja norāda trīs vadlīnijas šī plāna izveidošanai: 1) grozījumus ģimeņu piemaksās, kas segtu pilnīgu trešā un pārējo bērnu uzturu; 2) negātīvo ienākumu nodokļu sistēmu, pēc kuŗas ikviens nodarbinātais, kuŗa atalgojums nesasniegtu iepriekš noteikto „nabadzības robežu", saņemtu trūkstošo algas piemaksā no darba devēja. Šīs piemaksas financētu no ienākumu nodokļu atvilkumiem augstākajās algu katēgorijās vai ar valdības subsidijām; 3) valsts un provinču valdību garantēts ienākumu plāns, sākot ar 1800 dol. gadā vieniniekam līdz 4.800 dol. 5 bērnu ģimenei.

☆ Ontario premjērs Robarts ierosinājis šīs provinces ministriem paaugstināt algas līdz federālās valdības līmenim. Robarta atalgojums ar to no 30.000 dol. gadā pavairotos uz 40.000, tikai 5000 dol. mazāk, nekā saņem gadā ministru prezidents Trudo. Departamentu ministri saņemtu $ 35.000 gadā, ministri bez portfeļiem — $ 24.000, bet parlamenta locekļi $ 18.000. Pēc šī paziņojuma vairākiem Ontario valdības locekļiem zvanījuši sašutuši iedzīvotāji, pasvītrojot, ka šis nebūtu īstais laiks sev piespriest algas pielikumus, kad paši sludina taupību un mudina citus strādātājus iegrožot savas algas prasības.

☆ Kanadas baznīcu padome savā sēdē Montrealā nolēmusi piešķirt 10.000 dol. gadā nākošajos trīs gados Kanadas nacionālajai melno koalicijai. Lēmumu ietekmēja nēģeru reprezentantu sapulces atstāšanas piedraudējums, kā arī apvienotās baznīcas Toronto delegāta Dr. E. Forsaita ieteikums nobalsot par piešķirumu tūlīt un atstāt rūpes par tā sagādi vēlākam laikam. Konferencei turpinoties, padomei tomēr nāksies atrisināt jautājumu, kā sagādāt līdzekļus pašas sabiedrisko aktivitāšu fondam bez pārliecīgas draudzes locekļu apgrūtināšanas.

☆ Pieci provinču premjēri atzinīgi atsaukušies ministru prezidenta Trudo aicinājumam februārī apspriest cenu un algu kontroli īpašā konferencē. Ieinteresētās provinces ir Saskačevana, Manitoba, Nubransvika, Jaunskotija un Ontario. Brītu Kolumbija aicinājumu uz konferenci nav saņēmusi, tāpat Ņufaundlenda, bet pārējo trīs provinču premjēri žurnālistiem nav bijuši sasniedzami komentāriem.

—ns

SĪKĀS ZIŅAS

● No Ķelnes uz Vašingtonu izlidojusi Rietumvācijas juristu delegācija, lai noklausītos agrākā padomju meistarspiega Jevgenija Runges liecinājumu. Pirms diviem gadiem Runge pārbēga uz Rietumvāciju, atklājot plašo padomju spiegu tīklu. Sakarā ar Runges atklājumiem Ķelnē tiesa uzsāka izmeklēšanu pret 45 gadus veco Heincu Suterlinu par Rietumvācijas ārlietu ministrijas 3000 slepenu dokumentu fotokopiju piegādāšanu Maskavai.

● No Čechoslovakijas parlamenta izstumts tā priekšsēdis Čestmirs Cisars, tuvs Dubčeka reformu un liberālizācijas līdzgaitnieks pirms Pad. savienības iebrukuma. Oficiāli viņš no amata „atlūdzies". Daudz redzamu pagājušā gada Čechoslovakijas „brīvības pavasaŗa" reformistu bija to 53 likumdevēju vidū, kuŗiem nācies atdot savu vietu 200 pārstāvju lielajā nacionālsapulcē Maskavas līnijas komūnistiem. Cisaru nomainījis čechoslovakijas komūnistu partijas pašreizējā vadītāja Husaka tuvais paligs Evzens Erbans, kas līdz šim vadīja federālo „nacionālo fronti", partijas organizāciju federālajā parlamentā. Paredzams, ka šo vietu pārņems Husaks.

● Izraēlas delegāts Tekoa Ļūdzis Apvienoto nāciju ģenerālsekretāru Utantu ievadīt akciju 3,5 milj. žīdu labā Pad. savienībā. Attiecīgu spiedienu uz AN cilvēku tiesību komisiju jau izdarījusi arī Izraēlas ministru prezidente Golda Meire, lai panāktu Pad. savienības žīdiem nekavētu izceļošanu, ja viņi to vēlētos. Maskava līdz šim atļāvusi tikai dažiem žīdiem pievienoties savām ģimenēm Izraēlā un citās valstīs, bet pretojas plašāka apmēra emigrācijai, izrādot lielāku labvēlību arabiem, kuŗi vēlas atstāt „sarkano paradīzi".

● No Lapizas ziņo, ka Bolīvija un Pad. savienība pirmo reizi apmainīsies sūtņiem, kas notiks nākoša gada beigās.

● Kādreizējais Adolfa Hiltera vietnieks Rūdolfs Hess, tagad jau 75 gadus vecs, no kuŗiem pēdējos 28 bez pārtraukuma pavadījis ieslodzījumā, no Špandavas cietuma Rietumberlīnē pārvests uz angļu militāro slimnīcu. Arī še pie Hesa istabas durvīm stāv „četru lielo" sargpostepi, pa vienam krievu, angļu, franču un amerikāņu sargam, līdzīgi kā lielajā Špandavas cietumā, kuŗā Rūdolfs Hess jau vairākus gadus im vienīgais ieslodzītais. Pēc Nirnbergas starptautiskā kaŗa noziedznieku tiesāšanas tribunāla piespriestā mūža ieslodzījuma Hesu Špandavas cietumā ievietoja 1946. gadā. Viņu apcietināja 1941. gada maijā Anglijā, kur toreizējais Hitlera vientieks nolēca ar izpletni un mēģināja panākt mieru ar Lielbritaniju. Kopš šī laika Hess cietumu nav atstājis.

● Šveices sūtņi Londonā, Maskavā un Vašingtonā saņēmuši savas valdības rīkojumu parakstīt atomieroču izplatīšanas aizlieguma līgumu. Šveices ārlietu ministrs Spilers Bernē izteicies, ka līgumu parakstīs tuvāko dienu laikā.

● Ģenerālis Degolls 20. novembrī atskatījās uz 79 mūža gadiem. Bijušais Francijas prezidents savā lauku mājā citīgi strādā gar savu memuāru ceturtā sējuma sagatavošanu. Kopš uzturēšanās Irijā tūlīt pēc atteikšanās no prezidenta amata šāgada aprīlī Degolls savu māju vairs nav atstājis.

● Pad. savienība atteikusies iemaksāt Apvienoto nāciju palīdzības plānam savu maksājuma daļu atpalikušo valstu saimnieciskajai attīstībai, aizbildinoties, ka nekad nav „piedalījusies kā kolonijvalsts šo zemju aplaupīšanā". Maksāšanas vietā Pad. savienība ieteikusi Apvienoto nāciju ģenerālsekretāram Utantam iekasēt maksājumus no „imperiālistu varām", kuŗas savā laikā šīs valstis izmantojušas.